

บทที่ ๑

วิธีการดำเนินงานฟาร์ม เลี้ยงสุกร-เลี้ยงปลาแบบผสมผสานของบริษัทฟาร์มศิริพันธ์ จำกัด

ความเป็นมาของบริษัทฯ

บริษัทฟาร์มศิริพันธ์ จำกัด ได้เริ่มประกอบกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมา ปัจจุบันบริษัทฯ ตั้งอยู่ที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด ๕๘๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เลี้ยงสุกร ๕๐ ไร่ พื้นที่บ่อเลี้ยงปลา ๑๐๐ ไร่ เป็นสำนักงาน บ้านพัก และโรงผสมอาหาร ๔ ไร่ ส่วนที่เหลือเป็นถนนและกำลังขยายงานมีสุกรพันธุ์ประมาณ ๑๕๐ ตัว เป็นสุกรพ่อพันธุ์ ๕๐ ตัว สุกรแม่พันธุ์ ๑๐๐ ตัว มีกำลังการเลี้ยงสุกรขุน ๗,๐๐๐ ตัวต่อรุ่น หรือ ๑๕,๐๐๐ ตัวต่อปี มีบ่อเลี้ยงปลาสายและปลาชนิด ๓๐ บ่อเป็นบ่ออนุบาล* ๑ บ่อ และบ่อเลี้ยงปลาใหญ่ ๒๑ บ่อ บ่อพักน้ำ** ๕ บ่อ บ่อเกรอะ*** ๑ บ่อ และบ่อวางเปล่ายังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ๗ บ่อ บริษัทฯ สร้างโรงเรือนเลี้ยงสุกรขนานคู่กับบ่อเลี้ยงปลา และคร่อมอยู่บนบ่อเลี้ยงปลา เพื่อใช้ประหยัดแรงงานในการขนย้ายมูลสุกรที่ใช้ในการเลี้ยงปลา บริษัทฯ ได้พัฒนาวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเลี้ยงสุกร ซึ่งเป็นธุรกิจหลัก และการเลี้ยงปลาซึ่งเป็นธุรกิจรอง โดยการนำมูลสุกรมาใช้เป็นอาหารเลี้ยงปลา และนำมูลสุกรไปใช้ผลิตก๊าซมีเทนสำหรับการหุงต้มสุกรตายให้ปลากินและหุงต้มอาหารเลี้ยงพนักงานในบริษัทฯ ส่วนตะกอนมูลสุกรหมักที่เกิดจากการผลิตก๊าซมีเทนจะใช้เป็นปุ๋ยใส่ดินเพาะปลูกพืช นอกจากนี้บริษัทฯ ยังมีโรงผสมอาหารสุกรซึ่งผลิตตามสูตรต่าง ๆ กัน เพื่อให้ได้อาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมที่สุดสำหรับการเลี้ยงสุกรแต่ละขนาด โดยพยายามควบคุมต้นทุนการผลิตอาหารให้ต่ำที่สุด

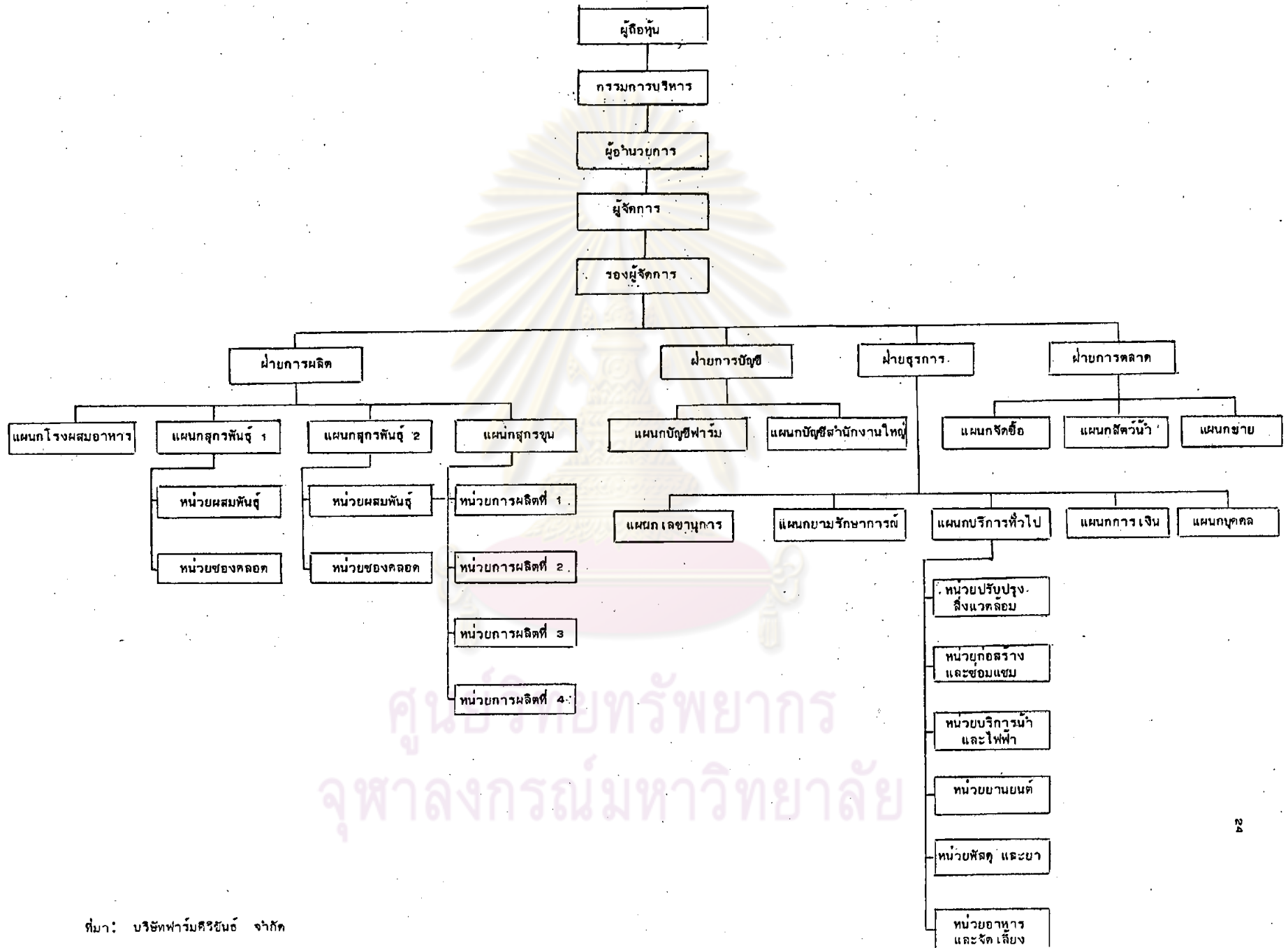
---

* บ่ออนุบาล หมายถึง บ่อเลี้ยงปลาที่มีขนาดเล็กไม่ถึงขนาด ๑ นิ้ว หากนำมาเลี้ยงรวมกับปลาที่ได้ขนาดแล้วจะมีอัตราการตายสูง จึงต้องแยกบ่อเลี้ยงไว้ต่างหาก

** บ่อพักน้ำ เป็นบ่อเก็บน้ำใช้ จะต้องต่อท่อสูบน้ำสูงขึ้นเก็บไว้บนแท่งค้ำน้ำ เพื่อจ่ายน้ำใช้ไปยังแผนกสุกรพันธุ์ แผนกสุกรขุน และใช้ทั่วไปในบริษัทฯ

*** บ่อเกรอะ เป็นบ่อพักน้ำเสีย หรือน้ำทิ้งจากสุกรพันธุ์ และสุกรขุน

รูปที่ 3.1 แผนผังการจัดองค์การของบริษัทฟาร์มศิริพันธ์ จำกัด

การจัดองค์การและการบริหารงานของบริษัทฯ

การจัดองค์การของบริษัท จะบริหารงานตามสายการบังคับบัญชาจากบนลงล่าง ในลักษณะกระจายอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ออกไปยังส่วนงานต่าง ๆ (ตามรูปที่ 3.1)

สายงานการบริหารของบริษัทฯ ประกอบด้วยคณะบุคคลและบุคคลดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้ถือหุ้น เป็นผู้คัดเลือกคณะกรรมการบริหารบริษัทฯ
2. คณะกรรมการบริหารบริษัทฯ รับผิดชอบการบริหารงานให้อยู่ภายในขอบเขต และเป็นไปตามวัตถุประสงค์และกฎ กติกาข้อบังคับของบริษัทฯ ตลอดจนกำหนดนโยบายหลักในการบริหารงานทั่วไป และแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง (ผู้อำนวยการและผู้จัดการ) และระดับกลาง
3. ผู้อำนวยการและผู้จัดการทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการบริหารงานทั่วไปให้แก่บริษัทฯ กระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไปยังส่วนงานภายใต้การบังคับบัญชา ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับนโยบายหลักของบริษัทฯ โดยแบ่งสายงานการบังคับบัญชาดังนี้

3.1 ฝ่ายการผลิต

3.2 ฝ่ายการบัญชี

3.3 ฝ่ายการตลาด

3.4 ฝ่ายธุรการ

ฝ่ายการผลิต

ฝ่ายการผลิตทำหน้าที่ผลิตสุกร และอาหารสุกร ให้มีคุณภาพดี ปริมาณเพียงพอ และต้นทุนการผลิตต่ำ มีการวางแผนการผลิต ปรับปรุงวิธีการเลี้ยงและการผลิต ทั้งนี้ เพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ฝ่ายการผลิตแบ่งส่วนงานออกเป็น 4 แผนก คือ

1. แผนกสุกรพันธุ์ 1 มีหน้าที่เลี้ยงสุกรพันธุ์ 2 สายเลือด บริษัทฯ มีสุกรแม่พันธุ์ 521 ตัว และสุกรพ่อพันธุ์ 30 ตัว เพื่อผลิตลูกสุกร แผนกนี้จะเลี้ยงลูกสุกรตั้งแต่แรกคลอดจนมีน้ำหนัก 15 กิโลกรัม จึงจะส่งต่อไปเลี้ยงยังแผนกสุกรขุน แผนกสุกรพันธุ์ 1 ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน คือ

1.1 หน่วยผสมพันธุ์ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการผสมพันธุ์สุกรให้ติดลูกมากตามเป้าหมายการผลิต และดูแลสุกรพันธุ์ที่ผสมแล้วให้แท้งลูกน้อยที่สุด ซึ่งจะต้องเลี้ยงดูนับแต่วันผสมติดจนถึงก่อนคลอด 3-7 วัน

1.2 หน่วยของคลอด ทำหน้าที่ควบคุมดูแลสุกรแม่พันธุ์ให้คลอดลูกสุกรรอดตายมากที่สุด และเลี้ยงดูแม่สุกรที่คลอดลูกจนถึงหย่านม เลี้ยงลูกสุกรตั้งแต่แรกคลอดจนถึงอายุ 35 วัน หรือให้ได้น้ำหนัก 15 กิโลกรัม

2. แผนกสุกรพันธุ์ 2 มีหน้าที่เลี้ยงสุกรพันธุ์ 2 สายเลือด แผนกนี้มีสุกรแม่พันธุ์ 350 ตัว และสุกรพ่อพันธุ์ 20 ตัว เพื่อผลิตลูกสุกรแล้วส่งต่อไปเลี้ยงยังแผนกสุกรขุน แผนกสุกรพันธุ์ 2 จะเลี้ยงลูกสุกรตั้งแต่แรกคลอดจนมีน้ำหนัก 15 กิโลกรัม แผนกสุกรพันธุ์ 2 มี 2 หน่วยงานเช่นเดียวกับแผนกสุกรพันธุ์ 1 คือ หน่วยผสมพันธุ์ และหน่วยของคลอด

การที่บริษัทฯ แยกการเลี้ยงสุกรพันธุ์ออกเป็น 2 แผนกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการและเปรียบเทียบผลงานระหว่างหน่วยงานรวมทั้งประสิทธิภาพของการนำมูลสุกรไปเลี้ยงปลา เนื่องจากลักษณะการสร้างโรงเรือนแตกต่างกัน

อนึ่ง นอกจากการผลิตสุกรแล้วแผนกสุกรพันธุ์ทั้ง 2 ยังต้องทำสถิติการผลิตลูกสุกรของสุกรพ่อและแม่พันธุ์แต่ละตัว เพื่อจะได้ทราบประสิทธิภาพในการผลิตตลอดจนสามารถใช้เป็นแนวทางพิจารณาการคัดเลือกสุกรพันธุ์ที่ไม่เหมาะสมทิ้ง

3. แผนกสุกรขุน ทำหน้าที่เลี้ยงลูกสุกรที่ผลิตมาจากแผนกสุกรพันธุ์ 1 และ 2 ที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 15 กิโลกรัมจนมีน้ำหนัก 100-105 กิโลกรัม ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 4.5 เดือน การเลี้ยงสุกรขุนจะต้องทำให้ระยะเวลาการเลี้ยงสั้นที่สุด

และมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วที่สุด แผนกสุกรขุนแบ่งส่วนงานออกเป็น 4 หน่วยงาน
คือ

3.1 หน่วยการผลิตที่ 1 ซึ่งเป็นโรงเรือนที่แยกห่างจากศูนย์กลาง
การผลิต ทำหน้าที่เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 15 กิโลกรัมจนสามารถนำออกขายได้
ใช้ระยะเวลาการเลี้ยงประมาณ 4.5 เดือน

3.2 หน่วยการผลิตที่ 2 ทำหน้าที่เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 15 กิโลกรัม
จนมีน้ำหนัก 30 กิโลกรัม ใช้ระยะเวลาการเลี้ยงประมาณ 1 เดือน แล้วจึงส่งไป
เลี้ยงต่อที่หน่วยการผลิตที่ 3

3.3 หน่วยการผลิตที่ 3 ทำหน้าที่เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 30 กิโลกรัม
จนมีน้ำหนัก 60 กิโลกรัม ใช้ระยะเวลาการเลี้ยงประมาณ 1.5 เดือน แล้วจึงส่งไป
เลี้ยงต่อที่หน่วยการผลิตที่ 4

3.4 หน่วยการผลิตที่ 4 ทำหน้าที่เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 60 กิโลกรัม
จนมีน้ำหนัก 100-105 กิโลกรัม ใช้ระยะเวลาการเลี้ยงประมาณ 2 เดือน ก่อนส่ง
จำหน่าย

การที่แผนกสุกรขุนแบ่งหน่วยการผลิตเป็น 4 หน่วย ก็เพื่อประโยชน์ในการ
เปรียบเทียบระยะเวลาในการเลี้ยง คุณภาพ ปริมาณ และความสามารถในการเลี้ยง
ของแต่ละหน่วย

4. แผนกโรงผสมอาหาร ทำหน้าที่ผลิตอาหารสุกรให้มีคุณค่าทางโภชนาการ
ตามสูตรอาหารที่ฟาร์มกำหนด เพื่อใช้เลี้ยงสุกรให้มีคุณภาพ เจริญเติบโตเร็ว ระยะเวลา
การเลี้ยงสั้น ในขณะที่มีต้นทุนการผลิตอาหารต่ำที่สุด

ฝ่ายการบัญชี

ฝ่ายการบัญชี มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานของบริษัทฯ เพื่อจัดทำเป็นรายงานใช้ในการวัดผลการดำเนินงาน ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงาน ฝ่ายการบัญชีแบ่งส่วนงานเป็น 2 แผนก ดังนี้

1. แผนกบัญชีฟาร์ม ทำหน้าที่จัดทำบัญชีและงบกำไรขาดทุนประจำเดือน เพื่อให้ผู้ดำเนินงานในบริษัทฯ ได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว เป็นประจำทุกเดือน

2. แผนกบัญชีของสำนักงานใหญ่ ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลทางบัญชีทั้งหมดมาจัดทำงบการเงินของบริษัทฯ ประจำปีและตรวจสอบผลการดำเนินงานของบริษัทฯ

ฝ่ายการตลาด

ฝ่ายการตลาด ทำหน้าที่หาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตของบริษัทฯ และจัดหาวัตถุดิบตามความต้องการของแผนกงานต่าง ๆ ตลอดจนหาข่าวสารด้านการตลาดให้ฝ่ายผลิตใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ฝ่ายการตลาดแบ่งส่วนงานออกเป็น 3 แผนก ดังนี้

1. แผนกจัดซื้อ ทำหน้าที่จัดซื้อวัตถุดิบ พืชดู เครื่องใช้ และอุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อมาใช้ในบริษัทฯ

2. แผนกขาย ทำหน้าที่จัดจำหน่ายผลผลิตของบริษัทฯ ได้แก่ สุกกร ปลา และเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

3. แผนกสัตว์น้ำ ทำหน้าที่เลี้ยงปลาสวยงาม และปลาบิล เหตุผลที่บริษัทฯ จัดให้ส่วนงานนี้ขึ้นอยู่กับฝ่ายการตลาด เพราะมีผู้มีความรู้เรื่องสัตว์น้ำประจำอยู่ในฝ่ายการตลาด

ฝ่ายธุรการ

ฝ่ายธุรการ ทำหน้าที่จัดบริการอำนวยความสะดวกให้ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการวางแผนกำลังคน คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่เหมาะสมเข้าทำงาน ฝ่ายธุรการแบ่งส่วนงานดังนี้

1. แผนกบุคคล มีหน้าที่วางแผนกำลังคน เลือกสรรบุคคลเข้าทำงาน จัดอบรมพนักงานให้มีความรู้ในงานรวมทั้งการจัดสวัสดิการให้แก่พนักงาน

2. แผนกการเงิน ทำหน้าที่รับ-จ่ายและเก็บรักษาเงินของบริษัท

3. แผนกยามรักษาการณ์ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินในบริษัทฯ

4. แผนกบริการทั่วไป ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ส่วนงานต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ดังนี้

4.1 หน่วยปรับปรุงสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาด ปรับสภาพพื้นดิน เพื่อลดมลภาวะที่เกิดขึ้นในบริษัทฯ

4.2 หน่วยก่อสร้างและซ่อมแซม ทำหน้าที่ก่อสร้างและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เสียหายเล็กน้อย เช่น ถนนหนทางชำรุด ดอกสุกรชำรุด เป็นต้น

4.3 หน่วยบริการน้ำและไฟฟ้า ทำหน้าที่สูบน้ำ บริการจ่ายน้ำ ติดตั้งและซ่อมแซมเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ การเดินสายไฟ เป็นต้น

4.4 หน่วยยานยนต์ มีหน้าที่จัดเตรียมพาหนะรับส่งผู้บริหารและพนักงานที่มีปฏิบัติงานในกิจการของบริษัทฯ และบริการบุคคลที่มาเยี่ยมชมบริษัทฯ

4.5 หน่วยพัสดุและยา มีหน้าที่จัดเก็บและควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์และยาของแผนกต่าง ๆ

4.6 หน่วยอาหารและจัดเลี้ยง มีหน้าที่ประกอบอาหารเลี้ยงพนักงานและบุคคลที่มาเยี่ยมชมบริษัทฯ

5. แผนกเลขานุการ ทำหน้าที่จัดบันทึกรายงานการประชุมของบริษัทฯ จัดทำรับและส่งหนังสือโต้ตอบทางการค้า ตลอดจนทำงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงานของบริษัทฯ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การเลี้ยงสุกร
2. การเลี้ยงปลา
3. การผลิตอาหารสัตว์
4. การผลิตก๊าซมีเทน

การเลี้ยงสุกร

เนื่องจากบริษัทฯ เลี้ยงสุกรในเชิงการค้า ดังนั้นจึงมุ่งที่จะให้อัตราการเจริญเติบโตของสุกรสูงในขณะที่ยังต้นทุนการผลิตต่ำ หลักการจัดฟาร์มเลี้ยงสุกรของบริษัทฯ หอจะแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสร้างโรงเรือน คอกสุกร และอุปกรณ์โรงเรือน

การสร้างโรงเรือน คอกสุกร และอุปกรณ์โรงเรือนที่ถูกสุขลักษณะ ทันสมัย เหมาะกับสภาพพื้นที่และสภาวะอากาศ จะช่วยให้สุกรที่เลี้ยงเจริญเติบโตเร็ว ปราศจากโรค ประหยัดแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู

การสร้างโรงเรือนของบริษัทฯ มีหลักการพิจารณาดังนี้คือ

1. ทำเลที่ตั้ง สร้างโรงเรือนให้หันหน้าไปทางทิศเหนือหรือทิศใต้ เพื่อให้ด้านข้างทั้งสองด้านหันไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก แสงแดดจะได้ส่องเข้าโรงเรือนในตอนเช้าและตอนเย็นน้อยที่สุด ทำให้สุกรได้ร่มเงาไม่ร้อนมาก

2. การถ่ายเทอากาศ สร้างโรงเรือนให้อากาศระบายถ่ายเทได้สะดวก และไม่ชื้นจนเกินไป เพื่อสุกรจะได้เย็นสบาย ทำให้กินอาหารได้มาก และเจริญเติบโตเร็ว

๓. การระบายถ่ายเทน้ำและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งเพาะยุง และแมลงวัน จึงสร้างบ่อพักสำหรับเก็บน้ำและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ที่เกิดจากการล้างทำความสะอาดคอกสุกร

4. การทำความสะอาด เพื่อความสะดวกในการทำความสะอาด พื้นโรงเรือนจึงเป็นแอสลิต (แผ่นซีเมนต์หรือแผ่นเหล็กที่มีช่องเล็ก ๆ) ทำให้ไม่เกิดการหมักหมม และพื้นไม่ชื้นแฉะ ปกติพื้นโรงเรือนจะยกสูงจากพื้นดินหรือระดับน้ำในบ่อเลี้ยงปลาประมาณ 1 เมตร ถึง 1.50 เมตร เพื่อไม่ให้แอมโมเนียที่เกิดจากการหมักหมมของมูลสุกรระเหยขึ้นไปถูกสุกร เพราะจะมีผลต่อระบบทางเดินหายใจของสุกร นอกจากนี้พื้นล่างจะลาดเอียงตามความยาวของพื้นประมาณ 2-4% เพื่อให้มูลสุกรไหลไปรวมในที่เดียวกัน

5. ประโยชน์ใช้สอย บริษัทออกแบบโรงเรือนให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และจัดให้เป็นระเบียบ มีทางเดินเข้าออกระหว่างคอก เพื่อให้การทำงานและขนย้ายสุกรเป็นไปได้อย่างสะดวก ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน

6. ขนาด ขนาดของโรงเรือนขึ้นอยู่กับจำนวนสุกรที่เลี้ยงและความต้องการของผู้เลี้ยงว่าสามารถจัดการได้ทั่วถึงหรือไม่ เพื่อไม่ให้มีจำนวนสุกรที่เลี้ยงแน่นจนเกินไป และการทำงานไม่สะดวก

7. ทิศทางลม การจัดโรงเรือนที่ถูกสุขลักษณะนั้นต้องเลี้ยงสุกรพันธุ์อยู่ต้นลม และค้ำในสุดของบริเวณฟาร์ม ถัดลงมาเป็นที่เลี้ยงสุกรอนุบาล สุกรเล็ก สุกรรุ่น สุกรใหญ่ และสุกรที่เตรียมจับขาย ตามลำดับ เพื่อป้องกันโรคติดต่อจากภายนอก

8. คอกสุกร คอกสุกรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

8.1 คอกสุกรพันธุ์ แบ่งออกได้อีก 5 ชนิดคือ

8.1.1 คอกสุกรพ่อพันธุ์ มีขนาดกว้าง 2.5 เมตร ยาว 3.4 เมตร มีพื้นที่ 8.5 ตารางเมตร ใช้เลี้ยงสุกร 1 ตัว และใช้เป็นคอกผสมพันธุ์

8.1.2 คอกสุกรแม่พันธุ์หยานม มีขนาดกว้าง 3 เมตร ยาว 3.4 เมตร มีพื้นที่ 10.2 ตารางเมตร สามารถใช้เลี้ยงแม่สุกรหย่านมได้ 6-7 ตัว

8.1.3 ช่องเตี้ยว มีขนาดกว้าง .60 เมตร ยาว 2.10 เมตร มีพื้นที่ 1.26 ตารางเมตร สามารถใช้เลี้ยงแม่สุกรอุม้ท้องนับแต่วันผสมติดจนถึง 1 สัปดาห์ก่อนคลอดได้ 1 ตัว

8.1.4 ช่องคลอด มีขนาดกว้าง 1.7 เมตร ยาว 2 เมตร มีพื้นที่ 3.4 ตารางเมตร มีลักษณะเป็นคอกสี่เหลี่ยม และมีช่องขนาดกว้าง .60 เมตร ยาวตามขนาดคอกสร้าง เจริญอยู่ตรงกลางคอกเพื่อไม่ให้แม่สุกรนอนทับหรือเหยียบย่ำลูก สามารถใช้เลี้ยงแม่สุกรอุม้ท้อง 1 สัปดาห์ก่อนคลอดจนถึงหย่านมหรือหลังคลอด 28 วัน และเลี้ยงลูกสุกรที่มีอายุตั้งแต่แรกคลอดจนถึงอายุหลังหย่านม 3 วัน (แม่สุกรจะเลี้ยงลูกประมาณ 28 วัน หลังจากนั้นจะแยกแม่สุกรออกจากช่องคลอด และจะให้ลูกสุกรอยู่ต่อไปอีก 3 วัน)

8.1.5 คอกอนุบาล มีขนาดกว้าง 1.3 เมตร ยาว 2.5 เมตร มีพื้นที่ 3.25 ตารางเมตร สามารถใช้เลี้ยงลูกสุกรหย่านมที่มีอายุตั้งแต่ 32 วันจนถึง 56 วัน ซึ่งมีน้ำหนักประมาณ 13-15 กิโลกรัม เป็นจำนวน 10 ตัว

8.2 คอกสุกรขุน มี 5 ชนิดคือ

8.2.1 คอกสุกรเล็ก มีขนาดกว้าง 6.5 เมตร ยาว 5 เมตร มีพื้นที่ 32.5 ตารางเมตร ใช้เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 15 กิโลกรัม จนถึง 30 กิโลกรัม เป็นจำนวน 30-34 ตัว ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 1 เดือน

8.2.2 คอกสุกรรุ่น มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 6 เมตร มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร ใช้เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 30 กิโลกรัม จนถึง 60 กิโลกรัม เป็นจำนวน 30 ตัว ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 1.5 เดือน

8.2.3 คอกสุกรใหญ่ มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 6 เมตร มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร ใช้เลี้ยงสุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 60 กิโลกรัมขึ้นไปจนถึง 100 กิโลกรัม หรือจนถึงขายได้ เป็นจำนวน 25 ตัว ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 2 เดือน

8.2.4 คอกสุกรป่วย มีขนาดกว้าง 2.5 เมตร ยาว 1.1 เมตร มีพื้นที่ 2.75 ตารางเมตร ใช้เลี้ยงสุกรที่มีปัญหาขาเจ็บ แต่จะต้องไม่เป็นโรคระบาด

9. อุปกรณ์โรงเรือน อุปกรณ์โรงเรือนจะต้องทันสมัยและพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที อุปกรณ์ที่จำเป็น คือ

9.1 ถังอาหาร ถังอาหารอัตโนมัติจะมีไว้ตามคอกสุกรขุนให้สุกรกินอาหารได้ตลอดเวลา เพราะให้อาหารไม่จำกัด อาหารที่กินจะไม่หมักหมม ทำให้ประหยัดเวลาและแรงงานในการดูแลให้อาหารสุกร ส่วนสุกรพันธุ์จะมีรางอาหารชนิดธรรมดา เพราะมีการควบคุมปริมาณการกินอาหาร

9.2 ก้อนน้ำดื่ม ก้อนน้ำดื่มหรือที่กินน้ำอัตโนมัติ มีไว้ตามจุดต่าง ๆ ในแต่ละคอก เพื่อให้สุกรกินน้ำที่สะอาด ไม่หกเลอะเทอะ และสามารถกินได้ตามที่ต้องการ

9.3 พัดลม และสปอตไลท์ พัดลมช่วยระบายอากาศเมื่ออุณหภูมิร้อนเกินไป เพราะอากาศร้อนมากจะทำให้สุกรเกิดอาการเครียด เบื่ออาหาร มีผลต่อการเจริญเติบโตของสุกร ถ้าอากาศหนาวเย็นต้องเปิดสปอตไลท์ส่องปรับอุณหภูมิให้อบอุ่นขึ้น นอกจากนี้ยังใช้กับลูกสุกรแรกคลอดที่ยังไม่สามารถปรับตัว เข้ากับอากาศภายนอกได้ ดังนั้นในโรงเรือนจะมีเทอร์โมมิเตอร์สำหรับวัดอุณหภูมิตลอดเวลา

โรงเรือนเลี้ยงสุกรของบริษัทฟาร์มศิริชินธ์ จำกัด สร้างขนานกับบ่อปลา และสร้างอยู่บนบ่อปลา ทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และประหยัดแรงงานในการขนย้ายมูลสุกรและการทำความสะอาด โรงเรือนเลี้ยงสุกรของบริษัทฯ ประกอบด้วย

1. โรงเรือนสุกรพันธุ์ มี 6 หลัง แบ่งเป็น

1.1 โรงเรือนแม่สุกรพันธุ์ 1 จำนวน 1 หลัง สร้างขนานกับบ่อเลี้ยงปลา มีขนาดกว้าง 22 เมตร ยาว 180 เมตร เป็นโครงไม้ หลังคามุงกระเบื้องพื้นคอนกรีต สามารถเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ 520 ตัว มีช่องเดี่ยว 395 ช่อง ช่องคลอด 146 ช่อง คอกสุกรแม่พันธุ์หย่านม 3 คอก คอกสุกรพ่อพันธุ์ 30 คอก

1.2 โรงเรือนแผนกสุกรพันธุ์ 2 จำนวน 5 หลัง สร้างบนบ่อเลี้ยงปลา แต่ละหลังมีขนาดกว้าง 13 เมตร ยาว 32 เมตร เป็นโครงเหล็ก หลังคามุงกระเบื้อง พื้นแอสลิตคอนกรีต สามารถเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ 70 ตัว มีช่องเดี่ยว 53 ช่อง ช่องคลอด 18 ช่อง คอกสุกรแม่พันธุ์หย่านม 1 คอก คอกสุกรพ่อพันธุ์ 4 คอก คอกสุกรป่วย 2 คอก และคอกอนุบาล 12 คอก

2. โรงเรือนสุกรขุน มี 4 หลัง แบ่งเป็น

2.1 โรงเรือนสุกรขุนหน่วยการผลิตที่ 1 จำนวน 2 หลัง สร้างขนานกับบ่อเลี้ยงปลา แต่ละหลังมีขนาดกว้าง 12 เมตร ยาว 25 เมตร เป็นโครงไม้ หลังคามุงจาก พื้นคอนกรีตทั้งหมดมี 18 คอก แต่ละคอกเลี้ยงได้ 33-34 ตัว ใช้เลี้ยงสุกรน้ำหนักตั้งแต่ 15 กิโลกรัม จนถึง 100 กิโลกรัมหรือขายได้ เลี้ยงสุกรได้เต็มที่ 600 ตัว

2.2 โรงเรือนสุกรขุนหน่วยการผลิตที่ 2 จำนวน 1 หลัง สร้างขนานกับบ่อเลี้ยงปลา มีขนาดกว้าง 13 เมตร ยาว 120 เมตร เป็นโครงไม้ หลังคามุงกระเบื้อง พื้นคอนกรีต ทั้งหมดมี 48 คอก แต่ละคอกเลี้ยงได้ 34 ตัว ใช้เลี้ยงสุกรน้ำหนักตั้งแต่ 15 กิโลกรัมจนถึง 30 กิโลกรัม เลี้ยงสุกรได้เต็มที่ 1,440 ตัว และเลี้ยงระบบหมุนเวียนได้ 1,200 ตัว

2.3 โรงเรือนสุกรขุนหน่วยการผลิตที่ 3 และ 4 จำนวน 1 หลัง สร้างขนานกับบ่อเลี้ยงปลา มีขนาดกว้าง 20 เมตร ยาว 500 เมตร เป็นโครงเหล็ก หลังคามุงกระเบื้อง พื้นคอนกรีต ทั้งหมดมี 159 คอก เป็นของหน่วยการผลิตที่ 3 81 คอก แต่ละคอกเลี้ยงได้ 30 ตัว ใช้เลี้ยงสุกรน้ำหนักตั้งแต่ 30 กิโลกรัมจนถึง 60 กิโลกรัม ได้เต็มที่ 2,400 ตัว เลี้ยงระบบหมุนเวียนได้ 2,100 ตัว และเป็นของหน่วยการผลิตที่ 4 78 คอก แต่ละคอกเลี้ยงได้ 25 ตัว ใช้เลี้ยงสุกรน้ำหนักตั้งแต่ 60 กิโลกรัม จนถึง 100 กิโลกรัมหรือขายได้โดยเลี้ยงเต็มที่ 2,000 ตัว เลี้ยงระบบหมุนเวียนได้ 1,700 ตัว

พันธุ์สุกร

ปัจจุบันประเทศไทยเลี้ยงสุกรเป็นธุรกิจการค้ามากขึ้น จึงพยายามค้นหาพันธุ์สุกรที่ดี มีประสิทธิภาพการผลิตสูงและเจริญเติบโตเร็วเข้ามาเลี้ยง เพื่อให้ต้นทุนการผลิตลดลงและมีกำไรเพิ่มขึ้น พันธุ์สุกรที่นิยมเลี้ยงทั่วไปแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

1. พันธุ์แท้ มี ๓ พันธุ์ คือ

1.1 พันธุ์ลาร์จไวท์ (Large White) เป็นสุกรที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ มีรูปร่างใหญ่ หูตั้ง ลำตัวยาว ไหล่หนา หลังและบริเวณสะเอวแคบ หนังกและขนสีขาวตลอดลำตัว ให้เนื้อมาก มันใต้ผิวหนังบาง เจริญเติบโตเร็ว อัตราการแลกเนื้อต่ำ* สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและอากาศในประเทศไทยได้ดี คุณภาพซากดี ตัวเมียให้ลูกตก เลี้ยงลูกเก่ง ตัวผู้จะมีน้ำหนักประมาณ 250-300 กิโลกรัม และตัวเมียมีน้ำหนักประมาณ 150-220 กิโลกรัม

1.2 พันธุ์แลนด์เรซ (Landrace) มีถิ่นกำเนิดจากประเทศเดนมาร์ก เป็นลูกผสมพันธุ์พื้นเมืองของเดนมาร์ก มีสีขาว รูปร่างยาว สะโพกปรากฏเด่นชัด หลังไม่โค้งมาก ขาสั้นเตี้ยกว่าพันธุ์ลาร์จไวท์ มีซี่โครงมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ 1. หู หัวเล็ก เรียวเรียบรับกับคอ ไม่มีรอยย่น หูใหญ่ปรกหลังข้างหน้า ข้อเท้าไม่แข็งแรง ให้เนื้อมากกว่าสุกรพันธุ์อื่น มีมันน้อยและมันที่สันหลังบาง ให้ลูกตก เลี้ยงลูกเก่ง มีชื่อเสียงในการเจริญเติบโตและคุณภาพซากดี นิยมใช้เป็นพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ที่สร้างขึ้นใหม่

1.3 พันธุ์ดูรอจเจอร์ซี (Duroce Jersey) ถิ่นกำเนิดอยู่ในภาคตะวันออกของสหรัฐอเมริกา มีสีเหลืองทองจนเป็นสีแดงออกดำ หรือสีน้ำตาลแก่ สันหลังโค้ง เป็นสุกรขนาดใหญ่ ให้ลูกตก แต่เมื่อเลี้ยงในประเทศไทยให้ลูกไม่ตก เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศ เลี้ยงลูกไม่เก่ง มีมันมาก อัตราการแลกเนื้อต่ำ เจริญเติบโตเร็ว เลี้ยงง่าย

* อัตราการแลกเนื้อ หมายถึง สัดส่วนการเปลี่ยนปริมาณอาหารที่กินให้เป็นเนื้อ เรียกอีกชื่อว่า ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารให้เป็นเนื้อ ดังนั้น อัตราการแลกเนื้อต่ำ จึงหมายถึงสัดส่วนปริมาณการใช้อาหารน้อยและเปลี่ยนเป็นเนื้อจำนวนมาก ซึ่งอาจเรียกว่าอัตราการแลกเนื้อมีประสิทธิภาพสูง

ขาแข็งแรง เหมาะเป็นพ่อพันธุ์ พ่อสุกรขนาดโตเต็มที่มีน้ำหนักประมาณ 150-200 กิโลกรัม และแม่สุกรมีน้ำหนักประมาณ 130-180 กิโลกรัม

2. พันธุ์ผสม (Hybrid) การผสมพันธุ์สุกรมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ

2.1 การผสมพันธุ์เพื่อคงลักษณะพันธุ์กรรมที่ดีของพันธุ์แท้ไว้ จึงมุ่งปรับปรุงคุณภาพพันธุ์สุกรให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

2.2 การผสมพันธุ์ในแง่การค้า เน้นที่อัตราการเจริญเติบโต คุณภาพซาก ประสิทธิภาพการผลิต และต้นทุนการผลิต ซึ่งในที่นี่จะนำมากล่าวเพื่อให้เห็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพันธุ์สุกรที่นำมาเลี้ยงให้เห็นชัดเจนดังนี้

2.2.1 อัตราการเจริญเติบโตดี สุกรเจริญเติบโตเร็ว ทำให้ประหยัดค่าอาหาร ค่าแรงงาน เวลา และเนื้อที่ใช้เลี้ยง

2.2.2 คุณภาพซากดี จะต้องมียเนื้อแดงมาก มีมันน้อย เนื้อแน่นนุ่ม ซึ่งทางวิชาการจะดูที่สันหลังมีมันบาง ความยาวของเนื้อสันและพื้นที่หน้าตัดสูงไม่น้อยกว่า 26 เซนติเมตร

2.2.3 อัตราการแลกเนื้อต่ำ หรือประสิทธิภาพการแลกเนื้อสูง กล่าวคือ สุกรกินอาหารจำนวนน้อย แต่สามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเนื้อจำนวนมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุและน้ำหนักของสุกรที่จะต้องสัมพันธ์กัน

2.2.4 รูปร่างลักษณะสำคัญต้องสัมพันธ์กับการผลิต เช่น ลักษณะขาแข็งแรง จำนวนเต้านมมีไม่น้อยกว่า 12 เต้า และสามารถใช้งานได้ดี รูปร่างลักษณะภายนอกดี

2.2.5 ความสามารถในการผลิตสูง ให้ลูกตก เลี้ยงลูกเก่งโดยดูจากจำนวนลูกรอดตายสูงและสุขภาพแข็งแรง

2.2.6 ปราศจากโรคทางพันธุกรรม และโรคติดต่ออย่างร้ายแรง

เนื่องจากบริษัทไม่สามารถผลิตพันธุ์สุกรได้เอง จึงต้องจัดซื้อจากแหล่งภายนอกที่ผลิตสุกรได้มาตรฐานและเชื่อถือได้ โดยบริษัทฯ จะดูลักษณะให้เป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น นอกจากนี้จะต้องเลือกผู้ผลิตที่มีระบบการจัดการที่ดี มีการเก็บทะเบียนประวัติ ปลอดจากโรคติดต่ออย่างรุนแรง โรคเรื้อรังและโรคระบาด นอกจากนี้มีการให้บริการที่ดี ขนส่งสุกรให้ถึงที่ รับประทานสุกรที่ขายภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกัน ให้คำแนะนำปรึกษา เป็นต้น อนึ่ง บริษัทได้ซื้อสุกรพันธุ์แท้ทั้ง 3 พันธุ์ และพันธุ์ผสมสองสายเลือดเพื่อผลิตลูกสุกรสามสายเลือด และเลี้ยงต่อเป็นสุกรขุนให้มีคุณภาพซากดีตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

อาหารและการให้อาหาร

1. อาหาร อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรต้องเป็นอาหารที่ดีมีคุณค่าทางโภชนาการอย่างครบถ้วน เหมาะกับความต้องการของสุกร เพื่อให้สุกรมีประสิทธิภาพในการผลิต เจริญเติบโตเร็ว อัตราการแลกเนื้อต่ำ และคุณภาพซากดี อาหารสุกรแบ่งเป็น 4 ประเภทดังนี้

1.1 อาหารสำเร็จรูป คืออาหารที่ซื้อจากบริษัทขายอาหารสัตว์ทั่ว ๆ ไป คุณภาพของอาหารดังกล่าวขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของแต่ละบริษัท และมักจะมีราคาแพง

1.2 หัวอาหาร คืออาหารเข้มข้นที่ประกอบด้วยยาปฏิชีวนะ และโปรตีนเข้มข้นนำมาผสมกับวัตถุดิบอื่น ๆ

1.3 อาหารเสริม ได้แก่ อาหารที่มีเฉพาะแร่ธาตุ วิตามิน ยาปฏิชีวนะ ซึ่งนำมาผสมกับอาหารโปรตีน และอาหารอื่น ๆ

1.4 อาหารที่ผลิตเองตามความต้องการของสุกรในแต่ละขนาดและสภาพของการผลิตสุกร

2. การให้อาหารสุกร การให้อาหารสุกรเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเลี้ยงสุกร เพราะหากให้อาหารสุกรไม่ถูกต้องเหมาะสมอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการผลิตสุกร การให้อาหารของบริษัทมี 2 วิธีคือ

2.1 ให้อาหารอย่างจำกัด ใช้กับการเลี้ยงสุกรพันธุ์ ซึ่งจะต้องทราบความต้องการอาหารของสุกรในแต่ละขนาดและสภาพ เพื่อควบคุมน้ำหนักให้ได้ขนาดที่เหมาะสมในการผลิตลูกสุกร กล่าวคือ ถ้าให้อาหารเกินความต้องการสุกรจะอ้วน ไขมันจะลงไปสะสมที่ปีกมดลูก ไข่ที่ได้รับการผสมแล้วไม่สามารถฝังตัวที่ผนังปีกมดลูกได้ ทำให้อัตราการผสมติดน้อย ให้ผลผลิตลูกสุกรต่ำ ถ้าอากาศร้อนจะคลอดลูกยาก หรือตายได้ และอ้วนยับยั้งลูกตายอยู่เสมอ อนึ่งถ้าให้อาหารน้อยจะทำให้สุขภาพแม่สุกรไม่สมบูรณ์ มีผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง การให้อาหารที่เหมาะสมของบริษัทฯ มีดังตารางที่ 3.1. หลังจากนั้นจะเข้าโปรแกรมการให้อาหารก่อนผสมเป็นวงจรจนหมดอายุการใช้งาน

โปรแกรมการให้อาหารสุกรพันธุ์อาจเพิ่มลดได้ตามความต้องการที่เหมาะสมแก่สภาพและขนาดของสุกรแต่ละตัว

2.2 ให้อาหารอย่างเต็มที่ ใช้กับการเลี้ยงสุกรขุน เพื่อให้สุกรเจริญเติบโตเร็ว ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้น จึงให้อย่างไม่จำกัด ดังตารางที่ 3.2.

วิธีปฏิบัติในการเลี้ยงสุกร

การปฏิบัติในการเลี้ยงสุกรแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเลี้ยงสุกรพันธุ์ควรปฏิบัติตามช่วงอายุของสุกรและสภาพแวดล้อม โดยแบ่งเป็นการเลี้ยงพ่อพันธุ์และการเลี้ยงแม่พันธุ์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพการผลิตและผลิตลูกสุกรที่มีคุณภาพ วิธีการปฏิบัติในการเลี้ยงมีดังต่อไปนี้

1. เตรียมโรงเรือนเพื่อรับสุกรพันธุ์ ทำความสะอาดคอกโดยฆ่าเชื้อ ก่อนนำสุกรเข้า และพักคอกไว้ 7 วัน ตรวจสอบความเรียบร้อยของอุปกรณ์โรงเรือน เช่น รางอาหาร ก้อนน้ำดื่ม

2. ถ้าสั่งซื้อสุกรพันธุ์จากแหล่งผลิตภายนอก เมื่อนำสุกรเข้ามาในฟาร์ม ควรแยกไว้ในคอกกักกันเป็นเวลาประมาณ 30 วัน ในระหว่างนี้จะทำการทดสอบตามโปรแกรมดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 การให้อาหารสุกรพันธุ์

น้ำหนัก	อายุ	ปริมาณที่ให้/วัน	จำนวนโปรตีน
1. พ่อพันธุ์ 100 กิโลกรัมขึ้นไป	7-8 เดือนขึ้นไป	1.6 กิโลกรัม	14%
2. แม่พันธุ์			
2.1. สุกรสาว 80-100 กก.	6-7 เดือน	1.6-1.8 "	16%
2.2. แม่สุกร 100-110 "	7-8 "	ให้อาหารเต็มที่	16%
	ก่อนผสม 7-10 วัน	"	16%
	หลังผสมถึงตั้งท้อง 84 วัน	1.6-1.8 กิโลกรัม	14%
	ตั้งท้อง 85-107 วัน	2.0-2.5 "	14%
	1 สัปดาห์ก่อนคลอด	2.0-2.5 "	16%
	วันคลอด	ไม่ให้อาหาร	
	หลังคลอด-14 สัปดาห์หลังคลอด	ให้อาหารเต็มที่ ประมาณ 3-4.5 กิโลกรัม ถ้าแม่สุกรที่ให้ลูกไม่เกิน 6 ตัว จะให้กินต่ำกว่า 3 กิโลกรัม	16%
	ก่อนหย่านม 3 วัน	ลดอาหารวันละ 0.5 กิโลกรัม	16%
	ก่อนหย่านม 2 วัน	ลดอาหารวันละ 1 "	16%
	ก่อนหย่านม 1 วัน	ลดอาหารวันละ 1.5 "	16%
	วันหย่านม	ตอนเย็นงดอาหาร	

หลังจากนี้จะเข้าโปรแกรมการให้อาหารก่อนผสม เป็นวงจรจนหมดอายุการใช้งาน

ตารางที่ 3.2 ปริมาณการกินอาหารของสุกรขุน

ขนาดสุกร (รุ่น)	น้ำหนัก (กิโลกรัม)	อายุ	น้ำหนักเพิ่ม/วัน	จำนวนโปรตีนที่ต้องการ	ปริมาณ/วัน	อัตราการแลกเนื้อ (ก.ก)
1. แรกคลอด-หย่านม	0.7-6 หรือ 7	28 วัน	150-200 กรัม	-	-	-
2. สุกรอนุบาล	6-15	56 "	400 "	-	400 กรัม	1.2-1.5
3. สุกรเล็ก	15-30	3 เดือน	500 "	18 %	1.35-1.45 กก.	2.1
4. สุกรรุ่น	30-60	4.5 "	600-700 "	16 %	1.8-2.25 กก.	2.7
5. สุกรกลาง	60-80	5.5 "	700-800 "	14 %	2.5-3.0 "	3.2
6. สุกรใหญ่	80-100	6.5 "	900-1,000 "	14 %	3.2-4.0 "	4.0

(หย่านม-ขายได้) อัตราการแลกเนื้อ 3.0-3.3 ก.ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- วันที่ 1-3. ฉีดวิตามินลดอาการเครียด และยาปฏิชีวนะ
- " 3. ให้ยาถ่ายพยาธิ
- " 5. พ่นน้ำยาฆ่าโรคซีเรื้อนครั้งที่ 1.
- " 7. เจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ พร้อมทั้งฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย
- " 14. ฉีดวัคซีนป้องกันอหิวาตกโรค
- " 17. พ่นน้ำยาฆ่าโรคซีเรื้อนครั้งที่ 2.
- " 21. สักบูท่าหะ เบียนประวัตติ พร้อมทั้งฉีดวิตามิน เอ, ดี, อี (เพิ่มความสมบูรณ์พันธุ์)

โปรแกรมทดสอบอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม อนึ่งถ้าผลการทดสอบปรากฏว่า มีข้อบกพร่องด้านความสามารถการผลิต จะต้องคัดสรรพันธุ์ดังกล่าวทิ้งไป เพื่อไม่ให้มีปัญหาขณะที่ให้ผลผลิต

3. การดูแลเอาใจใส่ที่ถูกหลักวิธีในแต่ละช่วงการเจริญเติบโตของสุกร จะทำให้การผลิตสุกรมีประสิทธิภาพได้ผลผลิตสูง ซึ่งพิจารณาได้จาก

3.1 อัตราการผสมติด ในการผสมพันธุ์สุกรถ้าอัตราการผสมติดสูง การผลิตสุกรจะมีจำนวนมาก แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

3.1.1 สุขภาพแม่พันธุ์ แม่พันธุ์ที่มีประสิทธิภาพการผลิตที่ดี จะต้องมียุทธภาพสมบูรณ์แข็งแรงเต็มที่ พร้อมทั้งจะผสมพันธุ์ ปกติแม่พันธุ์ เริ่มผสมอายุ 7-8 เดือน น้ำหนักประมาณ 100-110 กิโลกรัม สามารถให้ผลผลิตเป็นเวลา 3 ปี หรือ 5-6 ครอก ซึ่ง สุกรสาวจะผสมพันธุ์เมื่อเป็นสัดครั้งที่ 2 หรือ 3 เพราะการผสมเมื่อเป็นสัดครั้งแรกจะให้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ ให้ลูกน้อย และไม่แข็งแรง เนื่องจากการเจริญเติบโตของโครงสร้างภายนอกและภายในยังสมบูรณ์ไม่เต็มที่ วิธีทำให้แม่พันธุ์มีสุขภาพที่สมบูรณ์คือก่อนผสมพันธุ์จะให้อาหารที่มีพลังงานสูงและมีคุณค่าทางโภชนาการอย่างครบถ้วนแก่แม่สุกร โดยให้กินอย่างเต็มที่ประมาณ 3-4 กิโลกรัม/วัน

แต่ทั้งนี้ต้องระวังอย่าให้แม่สูกรอ้วน เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพในการผสมพันธุ์ลดลง พร้อมทั้งฉีดวิตามินเพิ่มความสมบูรณ์พันธุ์ เพื่อเร่งไข่ให้ตกมากที่สุด นอกจากนี้แม่พันธุ์จะต้องปราศจากโรคที่เป็นอุปสรรคในการผสมพันธุ์ เช่น โรคแท้งติดต่อ โรคติดเชื้อของระบบสืบพันธุ์ เป็นต้น

3.1.2 สุขภาพพ่อพันธุ์ พ่อพันธุ์ควรมีสรรพภาพในการผสมพันธุ์สูง ทราบได้เมื่อทำการทดสอบก่อนผสมพันธุ์จากน้ำเชื้อสุกร ถ้าดูจากลักษณะภายนอกอาจดูจากลักษณะที่ว่องไวไม่เชื่องช้า พ่อพันธุ์ที่ผสมพันธุ์ได้ควรมีอายุประมาณ 8-9 เดือน น้ำหนักประมาณ 100-120 กิโลกรัม สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ขาแข็งแรง ปราศจากโรคและพยาธิทั้งภายในและภายนอก ปกติพ่อพันธุ์มีอายุการใช้งานประมาณ 3 ปี สัดส่วนการผสมพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์เท่ากับ 1 ต่อ 17 ข้อควรระวังอย่าให้พ่อพันธุ์มีน้ำหนักมากกว่าแม่พันธุ์เกินไป จะทำให้แม่สูกรรับน้ำหนักไม่ไหว และจะทำให้สมรรถภาพการผสมพันธุ์ลดน้อยลง

3.1.3 วิธีการผสมพันธุ์ ปกติฟาร์มทั่วไปจะใช้วิธีธรรมชาติโดยจะผสมพันธุ์ 2 ครั้ง เวลาที่เหมาะสมที่สุด คือ หลังจากแม่สูกรเป็นสัดแล้ว 12-24 ชั่วโมง และผสมซ้ำครั้งที่สองห่างจากครั้งแรก 12 ชั่วโมง อาการที่แม่สูกรเป็นสัด ช่องคลอดจะบวมเป่งเป็นสีแดง ปรากฏเป็นเวลา 3-5 วัน หลังจากผสมพันธุ์เป็นเวลา 21 วัน จะต้องตรวจการเป็นสัดของแม่สูกรอีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่ามีการผสมติดหรือไม่ ถ้าเป็นสัดอีกแสดงว่าผสมพันธุ์ไม่ติด จะต้องนำกลับมาผสมใหม่ และถ้าตรวจสัด 3 ครั้ง คือ ที่ 21 วัน 42 วัน และ 84 วัน ภายหลังยังคงเป็นสัดอีกต้องหาสาเหตุว่าเนื่องมาจากพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ หากมาจากแม่สูกรต้องคัดทิ้ง

3.2 การปฏิบัติในช่วงเวลาที่สูกรอุมท้อง หลังจากการผสมติด จะนำสูกรแม่พันธุ์ดังกล่าวเข้าชองเดี่ยว ต้องคอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดไม่ให้สูกรแท้งลูกได้ โดยปฏิบัติดังนี้

3.2.1 ห้ามกระทบกระเทือน ป้องกันไม่ให้สูกรเกิดอาการเครียด ให้อาหารที่มีคุณค่าในปริมาณที่เหมาะสม จะช่วยให้แม่สูกรมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง

ไม่อ้วน โดยจำกัดอาหารให้ประมาณ 1.6-1.8 กิโลกรัม/วัน และหมั่นตรวจท้องของ
แม่สุกร ถ้าตั้งท้องจริงก่อนคลอด 1 เดือนต้องเพิ่มอาหารเป็น 2-2.5 กิโลกรัม/วัน

3.2.2 อย่าให้ท้องผูก ถ้าเกิดอาการท้องผูกควรให้ตีเกลือ 1-2 ช้อน
ผสมกับอาหารสุกร

3.3 การทำคลอดแม่สุกร การทำคลอดที่ถูกต้องวิธีทำให้อัตราการ
รอดตายของลูกสุกรมีอัตราสูง ซึ่งต้องปฏิบัติดังนี้

3.3.1 เตรียมช่องคลอด โดยทำความสะอาด ฉีดยาฆ่าเชื้อทิ้ง
ไว้ประมาณ 7 วัน จึงนำสุกรอุ้มท้องเข้าช่องคลอดก่อนครบกำหนดคลอดเป็นเวลา 7 วัน

3.3.2 ก่อนนำแม่สุกรเข้าช่องคลอด ควรทำความสะอาดโดย
อาบน้ำ ฟอกสบู่ ฟันท้ายฆ่าเชื้อ ใช้ผ้าชุบน้ำฆ่าเชื้ออ่อน ๆ ผสมน้ำเช็ดเต้านมแม่สุกร
ให้สะอาด

3.3.3 ให้อาหารตามปกติประมาณ 2-2.5 กิโลกรัม/วัน จนถึง
วันคลอดจะงดการให้อาหาร

3.3.4 การทำคลอดแม่สุกร เมื่อแม่สุกรคลอดลูกสุกรแล้ว ให้รีบ
ใช้ผ้าแห้งที่สะอาดล้างปากและจมูกลูกสุกรเพื่อเช็ดน้ำ เมื่อกอออกป้องกันการสำลักน้ำ เมื่อก
ตาย แล้วเช็ดตัวลูกสุกรด้วยผ้าแห้งชุบน้ำยาฆ่าเชื้อ ตัดสายสะดือ ตัดเขี้ยว ตัดหาง
ตัดใบหู ทำเครื่องหมายพร้อมบันทึกทะเบียนประวัติสุกรที่คลอด และรีบปล่อยลูกสุกรลง
กินน้ำนมแรกคลอดโดยเร็วที่สุด โดยปล่อยพร้อม ๆ กัน น้ำหนักแรกคลอดไม่ต่ำกว่า
0.8 กิโลกรัม

3.4 การดูแลลูกสุกรและแม่สุกรจนถึงระยะเวลาหย่านม แบ่งการ
เลี้ยงดูได้ดังนี้คือ

3.4.1 การดูแลลูกสุกรแรกคลอดจนมีอายุ 56 วัน หรือมีน้ำหนัก
15 กิโลกรัม วิธีการปฏิบัติมีดังนี้

- ใช้สปอตไลท์ แขนงส่องไว้ในคอกให้ความอบอุ่นแก่ลูกสุกรแรกคลอดจนมีอายุ 10-14 วัน เนื่องจากลูกสุกรยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับอากาศภายนอก โดยเฉพาะในเวลากลางคืนหรือในวันที่มีอากาศหนาวเย็น
- ฉีดธาตุเหล็กครั้งที่ 1 เพื่อป้องกันโรคโลหิตจาง และป้อนยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคท้องเสีย เมื่อลูกสุกรมีอายุ 1-3 วัน
- หัดให้ลูกสุกรกินอาหารโดยให้อาหารเม็ดแก่ลูกสุกรที่มีอายุ 7-10 วันกินอย่างเต็มที่
- ฉีดธาตุเหล็กครั้งที่ 2 เมื่อมีอายุ 10 วัน
- ตอนลูกสุกรตัวผู้เมื่อมีอายุครบ 7 วัน หรือ 10-14 วัน
- หย่านแม่ลูกสุกรเมื่อมีอายุครบ 28 วัน โดยพรางแม่สุกรออกจากชองคลอดและลูกสุกรอยู่ต่ออีก 3 วัน จึงย้ายไปอยู่ในคอกอนุบาล น้ำหนักลูกสุกรหย่านแม่ประมาณ 6.2-6.5 กิโลกรัม
- คัดลูกสุกรที่มีน้ำหนักไล่เสียให้อยู่ในคอกเดียวกัน เพื่อขจัดปัญหาการแย่งอาหาร เลี้ยงจนครบอายุ 56 วัน จะมีน้ำหนักประมาณ 13-15 กิโลกรัม จึงแยกเข้าคอกในแผนกสุกรขุนต่อไป

3.4.2 การดูแลแม่สุกรตั้งแต่ระยะแรกคลอดจนถึงหย่านม

วิธีการปฏิบัติดังนี้

- ให้อาหารแม่สุกรหลังคลอดกินอย่างเต็มที่ประมาณ 3-4.5 กิโลกรัม ยกเว้นแม่สุกรที่ให้ลูกต่ำกว่า 6 ตัว จะให้อาหารน้อยกว่า 3 กิโลกรัม เพื่อให้มีการสร้างน้ำนมมากที่สุด

- การที่ลูกสุกรหย่านมเร็วจะทำให้แม่สุกร เป็นสัดและผสมพันธุ์เร็วขึ้น ปกติจะหย่านมหลังคลอด 28 วัน ทั้งนี้จะลดอาหารแม่สุกรก่อนวันหย่านม 3 วัน และงดให้อาหารในวันหย่านมเพื่อลดน้ำหนักให้แห้ง

โปรแกรมการลดอาหารแม่สุกรหย่านม สมมติแม่สุกรคลอดวันที่ 1: จะหย่านมประมาณวันที่ 28: ก็จะเริ่มลดอาหารตั้งแต่วันที่ 25-27 ดังนี้

วันที่ 25	ลดอาหารประมาณ 0.25 ก.ก./มือ/ตัว หรือ
"	0.50 ก.ก./วัน/ตัว
" 26	" 0.50 ก.ก./มือ/ตัว หรือ
"	1 ก.ก./วัน/ตัว
" 27	" 0.75 ก.ก./มือ/ตัว
" 27	ให้อาหารเฉพาะมือเข้าพร้อมให้ยาถ่ายพยาธิ และงดการให้อาหารในมือเย็น
" 28	ฉีดวัคซีนป้องกันอหิวาตกโรคและไวตามินเพิ่มความสมบูรณ์พันธุ์ขอ.ดี.อี งดการให้อาหารและไล่แม่สุกรออกจากช่องคลอด

3.5 การปฏิบัติต่อแม่สุกรหลังหย่านม หลังจากไล่แม่สุกรหย่านมออกจากช่องคลอด จะคัดสุกรแม่พันธุ์ที่มีลักษณะเหมาะสมในการผลิตสุกรไว้โดยให้อาหารกินอย่างเต็มที่ ถ้าตัวใดผอมมาก หรืออ้วนมาก ก็เพิ่มหรือลดอาหารตามความเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในการผลิตลูกสุกรในครอกต่อไป ปกติแม่สุกรจะเป็นสัดหลังหย่านมประมาณ 5-6 วัน ถ้าระยะเวลาเป็นสัดสั้นลงจะทำให้เพิ่มจำนวนครอกในการผลิตสุกรมากขึ้นในช่วงเวลา 1 ปี ในการผลิตลูกสุกร หากพ่อแม่พันธุ์มีลักษณะไม่เหมาะสมแก่การผลิต จะต้องคัดทิ้ง โดยผลิตพ่อแม่พันธุ์หรือซื้อจากแหล่งภายนอกมาทดแทน หลักการคัดสุกรทั้งมีดังนี้

3.5.1 มีปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการผลิต ได้แก่ ไม่เป็นสัด กลับเป็นสัดบ่อย จำนวนลูกมากหรือน้อยเกินไป ให้น้ำนมน้อย น้ำหนักลูกน้อย คลอดยาก ฯลฯ

3.5.2 มีปัญหาเรื่องรูปร่างลักษณะสำคัญที่สัมพันธ์กับการผลิต ได้แก่ ขาไม่แข็งแรง กีบเท้าบิด เต้านมบอด ขาหลังแบะ ฯลฯ

3.5.3 ป่วย และเป็นโรคที่เป็นอุปสรรคในการผสมพันธุ์

3.5.4 หมดอายุการใช้งาน แคระแกรน และสาเหตุอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การเลี้ยงสุกรขุน เน้นที่อัตราการเจริญเติบโต อัตราการแลกเนื้อ และคุณภาพซาก ซึ่งการปฏิบัติในการเลี้ยงสุกรขุนมีวิธีการดังนี้

1. เตรียมโรงเรือน โดยการทำความสะอาดด้วยเครื่องฉีดน้ำแรงดันสูง ฝังให้แห้ง พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ และพักคอกอย่างน้อย 7 วัน ตรวจสอบความเรียบร้อยของอุปกรณ์โรงเรือนให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที

2. คัดเลือกสุกรที่มีน้ำหนักใกล้เคียงกันให้อยู่ในคอกเดียวกัน การขนย้ายพยายามให้สุกรเกิดอาการเครียดน้อยที่สุด

3. หัดให้สุกรถ่ายเป็นที่

4. ให้อาหารกินอย่างเต็มที่

5. ให้สุกรอยู่ในสภาพที่สบาย อย่าให้ลมโกรกและฝนสาดเข้ามาถูกตัว จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพสุกร ทำให้เป็นโรคปอดบวม ท้องร่วง และอากาศที่ร้อนเกินไปจะทำให้สุกรเกิดอาการเครียด เบื่ออาหาร ทำให้สุกรเจริญเติบโตช้า

6. พื้นคอกควรรักษาความสะอาดและแห้งอยู่เสมอ หมั่นตักมูลสุกรทิ้งทุกวัน

7. ตรวจสอบสุขภาพสุกรเมื่อแสดงอาการป่วย และแยกสุกรแคระแกรนไว้

ต่างหาก

8. ตรวจสอบการกินอาหาร หากสุกรตัวใดกินอาหารน้อยหรือไม่กิน

อาหารต้องแยกไว้ต่างหาก

9. สังเกตดูอัตราการเจริญเติบโตตามอายุและน้ำหนักของแต่ละตัว
ถ้าแตกต่างกันมาก ควรคัดแยกไว้ในคอกใหม่ต่างหาก

10. ระวังอย่าให้สุกรท้องผูก

11. อาบน้ำให้สุกรสัปดาห์ละครั้ง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศด้วย
แต่ไม่ควรอาบน้ำให้สุกรบ่อยเกินไป จะทำให้สุกรเป็นโรคปอดบวม

12. โปรแกรมสุขภาพของสุกรขุน จะให้วัคซีนต่าง ๆ ป้องกันโรคแก่สุกรเล็ก
ที่มีขนาดน้ำหนักตั้งแต่ 15-30 กิโลกรัม โดยมีรายละเอียดดังนี้

สุกรอายุ 2 เดือน	ฉีดวัคซีนป้องกันอหิวาตกโรคครั้งที่ 1
" 2 "	1 สัปดาห์ ให้ยาถ่ายพยาธิ
" 2 "	2 " ฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาตกโรคครั้งที่ 2
" 3 "	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

สุกรเล็กใช้เวลาในการเลี้ยงประมาณ 1 เดือน อัตราการแลกเนื้อ

ประมาณ 2.0-2.2:1 แล้วส่งไปเลี้ยงต่อในหน่วยการผลิตสุกรรุ่น และเลี้ยงจนมีน้ำหนัก
60 กิโลกรัม ใช้เวลาในการเลี้ยงประมาณ 1.5 เดือน อัตราการแลกเนื้อประมาณ

2.7-2.8:1 แล้วจัดส่งไปเลี้ยงต่อในหน่วยการผลิตสุกรใหญ่ ซึ่งต้องเลี้ยงจนมีน้ำหนัก
100 กิโลกรัม ใช้เวลาในการเลี้ยงประมาณ 2 เดือน มีอัตราการแลกเนื้อประมาณ

3.6:1 แล้วจัดส่งไปขายต่อไป ดังนั้นอัตราการแลกเนื้อสุกรน้ำหนักตั้งแต่ 15-100 กิโลกรัม
ประมาณ 3.0-3.3:1 กิโลกรัม

อาจสรุปได้ว่าการเลี้ยงสุกรขุน ผู้ผลิตจะได้กำไรหรือขาดทุนขึ้นอยู่กับ
ความสามารถในการผลิตหรือประสิทธิภาพการผลิต ต้นทุนการผลิต และความต้องการ
ของภาวะตลาดในขณะนั้น

การจัดการสุขาภิบาล บริษัทมีหลักปฏิบัติดังนี้

1. ในบริเวณที่ใช้เลี้ยงสุกรมีรั้วล้อมรอบ มีประตูเข้าออกเพียงทางเดียว
เพื่อป้องกันคนและสัตว์เข้ามาแพร่เชื้อโรค ที่หน้าประตูทางเข้ามีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อโรค
สำหรับคนและพาหนะได้จุ่มก่อนเข้ามา เพื่อไม่ให้มีน้ำโรคต่าง ๆ เข้ามาในฟาร์ม

2. บุคคลภายนอกที่เข้ามาในฟาร์มต้องเปลี่ยนรองเท้าที่จัดไว้โดยเฉพาะ ถ้าเป็นไปได้อาจจะให้อาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ และไม่ยอมให้บุคคลภายนอกเข้ามาในฟาร์มโดยไม่จำเป็น

3. ที่หน้าโรงเรือนแต่ละหลังมีอ่างน้ำยาจุ่มเท้า เพื่อป้องกันโรคติดต่อ

4. บริเวณฟาร์มต้องสะอาด และไม่มีแอ่งน้ำเสียขังอยู่

5. ทำความสะอาดโรงเรือน พื้นคอก ผนังคอก และอุปกรณ์โรงเรือน

ทุกครั้งที่มีการขนย้ายสุกร พร้อมทั้งฆ่าเชื้อโรค

6. ทำความสะอาดคอกน้ำดื่ม และที่ให้อาหารอยู่เสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

7. บริเวณที่เกิดโรคระบาดบ่อย เช่น พื้นดิน บ่อเก็บมูลสุกร จะโรยปูนขาวให้ถี่หรือห่างตามความเหมาะสม

โรคและการป้องกันรักษา โรคเป็นอุปสรรคต่อการผลิตและการเลี้ยงสุกร

ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ฟาร์มมาก จึงควรเตรียมการป้องกันรักษาไว้ล่วงหน้า

โดยเฉพาะโรคที่เกิดขึ้นเป็นประจำ โรคระบาดที่ร้ายแรงและแพร่เชื้อได้อย่างรวดเร็ว

เพราะถ้าโรคเหล่านี้เกิดขึ้นแก่สุกรและระบาดแพร่เชื้อออกไป การรักษาจะทำได้ลำบาก

ปกติบริษัทผู้เลี้ยงมักจะผสมยาลงในอาหารที่ใช้เลี้ยงสุกร และฉีดวัคซีนป้องกันโรคไว้

ล่วงหน้า โรคที่สุกรมักเป็น คือ

1. โรคปากและเท้าเปื่อย เป็นโรคระบาดที่ติดต่ออย่างรวดเร็ว ใช้ระยะฟักตัว 3-6 วัน แสดงอาการเจ็บปวดมาก เนื่องจากแผลระหว่างรอยต่อของกีบและเท้า และบริเวณปลายจุมกรวมถึงอาการภายในปากมีตุ่มแผลพุพองและแตก การเดินขาจะกระเผลก มีไข้สูง เบื่ออาหาร ลูกเดินไม่ไหว กีบเท้าจะลอกหลุด ถ้ามีอาการทรุดหนักอาจมีโรคปอดบวมแทรกและตายได้ ป้องกันได้โดยฉีดวัคซีนทั้งสุกรพันธุ์ในช่วงรอผสมและสุกรขุนที่มีอายุประมาณ 3 เดือน

2. โรคคอหอยคอกโรค สามารถระบาดได้รวดเร็วและมีอาการรุนแรง แพร่เชื้อทางการสัมผัส มีในอุจจาระและปัสสาวะ ใช้ระยะฟักตัว 3-8 วัน สุกรจะมีอาการเบื่ออาหาร ซึม เป็นไข้ ตัวร้อน ท้องผูก อุจจาระเป็นเม็ดกระสุนกลม ชอบจับกลุ่มตามมุมคอก ตาอักเสบแดง น้ำตาไหล ชีตากรองกรัง หอบ อ่อนเพลีย น้ำมูกไหล

ท้องร่วง ถ่ายเป็นน้ำสีเหลือง ขาอ่อนไม่มีแรง มีเม็ดผื่นสีแดงและม่วงตามผิวหนังบริเวณ
ใต้ท้อง ขาด้านใน ใบหูและจมูก อาจมีอาการปวดบวมแทรก ร่วงกายทรุดโทรมและ
ผอมมาก ลุกกินอาหารไม่ไหว อุจจาระไหลไม่หยุด ลำไส้อักเสบอย่างรุนแรง หลังจาก
แสดงอาการ 2-3 สัปดาห์อาจถึงแก่ความตายได้ ป้องกันโดยฉีดวัคซีนแก่สุกรพันธุ์
ทุกครั้งก่อนการผสมพันธุ์ และสุกรขุนเมื่อมีอายุ 2 เดือน และ 2.5 เดือน

3. โรคพยาธิต่าง ๆ ป้องกันได้โดยให้ยาถ่ายพยาธิแก่สุกรทุกตัว ส่วนสุกร
พันธุ์จะให้ทุกครั้งก่อนการผสมพันธุ์ และสุกรขุนทุก ๆ 2 เดือน

4. โรคนิวโมเนีย เกิดจากเชื้อต่าง ๆ กัน อาการที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกัน
ไป เช่น แสดงอาการฉับพลันโดยตายทันที หรือมีอาการเรื้อรังและไอ หูเหลืองซีด
เบื่ออาหาร ซึม มีไข้ ตัวร้อน หนาวสั่น หายใจไม่สะดวก ไอหอบ มีน้ำมูกใสหรือข้นปน
หนองไหลออกมา ป้องกันได้โดยการฉีดสุรภิบาลในคอกให้ดี เมื่อสุกรตัวโตป่วยเป็น
โรคนี้ต้องแยกไว้ต่างหาก และทำการรักษาโดยให้ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ และใช้
ยาฉีดรักษาอาการของโรค

5. โรคโพรงจมูกอักเสบติดต่อ เป็นโรคระบาดในลูกสุกรที่กำลังเจริญเติบโต
สาเหตุมาจากเชื้อแบคทีเรีย ติดต่อกันโดยการหายใจรด หรือน้ำมูก น้ำลายจากสุกรป่วย
ซึ่งสุกรจะมีอาการเป็นฝี หนอง แผลเย็บบริเวณรอบ ๆ โพรงจมูก จาม มีน้ำมูกปน
หนองหรือเลือดออก อาจมีโรคปวดบวมแทรก ถ้าเป็นอย่างเรื้อรัง จมูกจะยื่นหรือบิดเบี้ยว
และชะงักการเจริญเติบโต หายใจและกินอาหารลำบาก ถ้าพบต้องแยกสุกรที่เป็น
โรคนี้ไว้ต่างหาก และทำการรักษาโดยผสมยาปฏิชีวนะลงในอาหาร และฉีดยารักษา
โรคนี้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะต้องฉีดสุรภิบาลให้ดี และดูแลสุกรอย่างใกล้ชิดและ
ถูกหลักวิธี

โรคต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเสียหายมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการจัดการสุรภิบาล
และความเอาใจใส่ของผู้ดูแลเอง โรคบางชนิดเกิดจากการจัดการสุรภิบาลไม่ถูกต้อง
โดยตรง สำหรับบริษัทฯ ได้จัดระบบการป้องกันที่ดีโดยจัดการสุรภิบาลและฉีดยา
ป้องกันโรคเตรียมป้องกันไว้ก่อนล่วงหน้า

การทำทะเบียนประวัติสุกร และการรายงานข้อมูลทางบัญชี การจัดทำทะเบียนประวัติสุกรและการรายงานข้อมูลทางการบัญชี เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการผลิต และการเลี้ยงสุกร เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิตสุกรในแต่ละช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการควบคุม การประเมินผล และการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการผลิต ทำให้ทราบข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขและเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของบริษัทฯ การเก็บข้อมูลการผลิตสุกรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ทะเบียนประวัติการผลิตสุกร ทะเบียนประวัติสุกรที่จัดทำมีดังนี้

1. ทะเบียนบันทึกประวัติการผลิตของสุกรพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์
2. ทะเบียนบันทึกประวัติลูกสุกร
3. ทะเบียนบันทึกประวัติการผสมพันธุ์ของสุกรพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์
4. ทะเบียนบันทึกประวัติสุขภาพและการรักษาสุกร
5. ทะเบียนบันทึกอัตราการเจริญเติบโตและอัตราการแลกเนื้อของสุกรขนาดต่าง ๆ ตามน้ำหนัก และระยะเวลาการเลี้ยง
6. รายงานประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน ประจำครึ่งปี และประจำปี ประกอบด้วย
  - 6.1 รายงานการเบิกใช้อาหารสุกร
  - 6.2 รายงานการผสมพันธุ์ และอัตราการผสมติด
  - 6.3 รายงานการคลอด และการหย่านม
  - 6.4 รายงานจำนวนสุกรคงเหลือ

การทำทะเบียนประวัติต้องมีการเตรียม เก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำทะเบียนประวัติ และการคำนวณต้นทุนการผลิตรวมทั้งใช้ในการปรับปรุงวิธีการผลิตและการเลี้ยงสุกรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการทำดังนี้

1. การทำเครื่องหมายที่ตัวสุกร จะติดใบหูสุกรแต่ละตัวตั้งแต่แรกคลอด เป็นสัญลักษณ์กำกับหมายเลขไว้ที่ใบหู เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล หมายเลขที่ใบหูสุกรจะมีวัน เดือน ปีที่เกิด หมายเลขแม่สุกรที่คลอด หมายเลขสุกร หมายเลขครอก อยู่ที่ใบหูทั้งสองข้างของสุกร ใช้ประโยชน์ในการเก็บข้อมูลการให้อาหาร อัตราการเจริญเติบโต จำนวนผลผลิตต่อครอก จำนวนลูกที่หย่านม เป็นต้น

2. การชั่งน้ำหนัก น้ำหนักสุกรมีความสำคัญในการคำนวณหาอัตราการเจริญเติบโต อัตราการแลกเนื้อ การชั่งน้ำหนักควรทำทุกระยะตามความเหมาะสมกับสภาพและขนาดสุกร

3. บันทึกลักษณะต่าง ๆ ของสุกร เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการเลี้ยงและวิธีการผลิต เช่น ประวัติการสืบพันธุ์ การเจริญเติบโต การเลี้ยงดู โดยใช้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกสุกรที่มีลักษณะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ เช่น ลักษณะและอัตราการเจริญเติบโต อัตราการแลกเนื้อ ความสามารถในการเลี้ยงลูก เป็นต้น

$$\text{อัตราการเจริญเติบโตต่อวัน (รวม)} = \frac{\text{น้ำหนักสุดท้าย} - \text{น้ำหนักหย่านม}}{\text{อายุวันสุดท้าย} - \text{อายุวันหย่านม}}$$

$$\text{อัตราการแลกเนื้อ} = \frac{\text{ปริมาณอาหารที่กินต่อวัน}}{\text{น้ำหนักสุกรที่เพิ่มขึ้นต่อวัน}} \quad \text{หรือ}$$

$$= \frac{\text{ปริมาณอาหารที่กินตั้งแต่น้ำหนัก 15 - 100 กก.}}{\text{น้ำหนัก 100 - 15 กิโลกรัม}}$$

ส่วนที่ ๒ การรายงานข้อมูลทางบัญชี ทะเบียนประวัติเป็นส่วนหนึ่งของตัวเลขข้อมูลทางบัญชี ซึ่งจะรวบรวมบันทึกประกอบการลงบัญชี เพื่อคำนวณต้นทุนการผลิต แล้วสรุปผลการผลิตสุกรให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข และใช้ตัดสินใจต่อไป

ปัญหาการเลี้ยงสุกร

1. ปัญหาด้านการผลิตสุกร มีดังนี้

1.1 ปัญหาเรื่องโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสุกรชนิดปัจจุบันทันด่วน ทำให้ไม่สามารถรักษาได้ทันที ย่อมสร้างความสูญเสียให้แก่บริษัทฯ เป็นจำนวนมาก

1.2 ปัญหาเรื่องคน คนงานบางคนไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยงสุกรอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะสุกรแม่พันธุ์จะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง และสุกรขุนไม่เจริญเติบโตตามอายุ และเป็นโรคต่าง ๆ ได้

1.3 ปัญหาเรื่องอาหารที่ใช้เลี้ยง ถ้าอาหารที่ใช้เลี้ยงมีคุณภาพไม่ดี และการให้อาหารไม่ถูกต้อง จะทำให้สุกรพันธุ์มีประสิทธิภาพลดลงและสุกรขุนจะเจริญเติบโตช้า

1.4 ปัญหาสภาวะแวดล้อม ถ้าอากาศร้อน เย็นจัด หรือชื้นเกินไปจะทำให้สุกรป่วยอย่างกระทันหันและตายได้

2. ปัญหาด้านเงินทุน ในการทำกิจการฟาร์มเงินทุนเป็นสิ่งจำเป็นมาก โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น สุกรที่เป็นโรคอย่างร้ายแรงจะต้องได้รับการรักษาโดยรีบด่วน เกิดโรคระบาดใหม่ ๆ ในสุกรที่ต้องได้รับการรักษาโดยทันที จะต้องมีการวางแผนการเงินไว้ใช้จ่ายในการรักษาและการป้องกันโรค นอกจากนี้ผู้ทำกิจการฟาร์มจะต้องมีการวางแผนการใช้เงินทุนไว้ล่วงหน้า มีการทำแผนการผลิตในการจัดหางบประมาณประจำปี เพื่อจะได้ทราบถึงปริมาณเงินทุนที่ต้องใช้ในการจรรูกิจการฟาร์ม เป็นกิจการที่ต้องใช้เวลาการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและได้รับผลตอบแทนช้า จะต้องมีการวางแผนอย่างละเอียดและรอบคอบ

3. ปัญหาด้านการตลาด ถึงแม้ว่าบริษัทฯ จะมีประสิทธิภาพการผลิตสุกรดี ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ถ้าหากผลผลิตไม่เป็นที่ต้องการของตลาด หรือในขณะใดขณะหนึ่งภาวะราคาสุกรตกต่ำ ย่อมทำให้บริษัทฯ ประสบปัญหาขาดทุนเป็นจำนวนมากได้

4. ปัญหาทางด้านภัยธรรมชาติ นับเป็นปัญหาใหญ่ของการทำฟาร์มเลี้ยงสุกรของบริษัท เพราะเป็นปัจจัยที่บริษัทฯ ควบคุมไม่ได้ เช่น อุณหภูมิ ความชื้นของอากาศ ความแห้งแล้ง น้ำท่วม เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตสุกรค่อนข้างสูง

5. ปัญหาทางการเมือง การผลิตสุกรของประเทศไทยมักจะประสบผลรวมทางการเมืองอยู่เสมอ เช่น ถูกแทรกแซงทางด้านกลไกทางตลาด มีการควบคุมราคาจำหน่ายเนื้อสุกรชำแหละ บางครั้งมีการสนับสนุนให้เกิดกลุ่มผูกขาดในการรับซื้อสุกรมีชีวิต การห้ามจำหน่ายเนื้อสุกรชำแหละข้ามเขต นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและจำหน่ายสุกรที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตและการค้าสุกรซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข อาทิ การห้ามเอกชนมีกรรมสิทธิ์ในโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น

การเลี้ยงปลา

วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงปลาของบริษัทฯ เพื่อกำจัดสิ่งปฏิจุลินในการเลี้ยงสุกรได้แก่ มูลสุกร น้ำล้างคอก การเลี้ยงปลาจึงเป็นเพียงผลพลอยได้ ดังนั้นการดูแลเอาใจใส่จึงค่อนข้างน้อยกว่าการเลี้ยงสุกรที่ถือเป็นอาชีพหลักของบริษัทฯ ในการเลี้ยงปลาด้วยมูลสุกรจะต้องระมัดระวัง เรื่องน้ำเสียซึ่งเกิดจากการให้ปริมาณมูลสุกรมากเกินไป ความต้องการของปลา โดยสังเกตได้จากสีของน้ำซึ่งจะมีสีเขียวเข้ม ทั้งนี้ต้องแก้ไขโดยให้ปริมาณมูลสุกรสมดุลกับจำนวนปลา ซึ่งการปรับจำนวนมูลสุกรให้มากหรือน้อยยังขึ้นอยู่กับภูมิอากาศและขนาดของตัวปลาด้วย อนึ่งการเลี้ยงปลานอกจากจะลดต้นทุนการผลิตให้แก่บริษัทฯ แล้ว ยังก่อให้เกิดรายได้รองแก่กิจการด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงานการเลี้ยงปลา

การเลี้ยงปลาของบริษัทฯ มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การขุดบ่อปลา ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และความเหมาะสม แต่ไม่ควรขุดบ่อให้ใหญ่มากเกินไป และมีขนาดกว้างไม่ควรเกิน 30 เมตร เพื่อให้ง่ายแก่การให้อาหารอย่างทั่วถึง และไม่ทำให้การตีอวนจับปลาลำบาก ปกติบ่อปลาจะลึกประมาณ 1-1.5 เมตร

เพื่อให้แสงแดดส่องถึงกันบ่อยๆ อย่างไรก็ตามพื้นที่ที่บ่อปลากับจำนวนปลาจะต้องสัมพันธ์กับจำนวนสุกรที่เลี้ยง ในการขุดบ่อปลาของบริษัทฯ ส่วนใหญ่แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ขุดขนานกับโรงเรือนเลี้ยงสุกร อยู่ใต้โรงเรือนเลี้ยงสุกร และอยู่บริเวณใกล้เคียงกับโรงเรือนเลี้ยงสุกร

2. การเตรียมบ่อ

2.1 การขุดบ่อใหม่ จะต้องตรวจคุณสมบัติของดิน โดยการสุ่มเก็บตัวอย่างดินและนำมาตรวจหาค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ($pH =$ ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน) ซึ่งอาจจะใช้น้ำหนักดินแห้งละลายในน้ำกลั่นที่มีน้ำหนักเท่ากันทิ้งไว้สัก 4 ชั่วโมง แล้วค่อยใช้กระดาษลิตมัสวัดค่า pH แต่วิธีนี้จะได้ตัวเลขคร่าว ๆ เพราะกระดาษลิตมัสวัดหาค่าได้ช่องกว้าง ๆ เท่านั้น ถ้าอยากรู้ค่า pH พร้อมทั้งปริมาณการใช้ปูนขาวที่ถูกต้อง อาจจะส่งตัวอย่างดินไปให้กองปฐพี กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ตรวจวิเคราะห์ให้ได้ ส่วนพื้นที่ของบริษัทเป็นดินที่มีกรดสูงมาก ($pH = 3.5$) จึงต้องปรับให้ค่า pH เหมาะสมกับการเลี้ยงปลา คือ ค่า pH อยู่ระหว่าง 6.5-8.5 เพราะสภาพความเป็นกรดมาก ๆ จะทำให้ธาตุอาหารในน้ำที่สำคัญตกตะกอนได้ เช่น ฟอสเฟต (phosphate) จะมีผลให้ปลาเจริญเติบโตช้า (ค่า pH ต่ำกว่า 6 จะทำให้สัตว์น้ำเจริญเติบโตช้า และถ้าต่ำกว่า 4 จะทำให้สัตว์น้ำตายได้) การยกระดับค่า pH ของดินอาจจะใช้ปูนขาว $Ca(OH)_2$ หินปูน $CaCO_3$ เปลือกไข่ ฯลฯ สำหรับบริษัทฯ ได้เลือกใช้ปูนขาวเพราะทำปฏิกิริยาได้เร็วและย่นระยะเวลาการเตรียมบ่อ ซึ่งปริมาณปูนขาวที่ใช้นั้นขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์ไม่มีสิ่งเจือปนของปูนขาวว่ามีมากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับสภาพของดิน กล่าวคือ ถ้าดินเหนียวต้องใช้ปูนขาวมากกว่าดินเหนียวปนทรายหรือดินทราย ซึ่งสภาพดินในบริษัทเป็นดินเหนียว จึงใช้ปูนขาวประมาณ 300 ก.ก./1 ไร่ ในการยกระดับค่า pH ขึ้นมา 1 หน่วย แต่ทั้งหมดนี้อาจจะใช้วิธีหาจุดสมมูลของดิน (Titrate) โดยหาค่าที่เหมาะสมของปริมาณปูนขาวต่อค่า pH ของดิน คือ นำตัวอย่างดินที่ร่อนน้ำหนักมาใส่ปูนขาวที่ร่อนน้ำหนักรวมดินน้ำดิน 100 กรัมมาผสมกันกับปูนขาว 1, 2, 3, 3.5 หรือ 4.5 กรัม ใส่ไว้เป็นตัวอย่างแต่ละขวดและเติมน้ำกลั่นลงไปในระดับเท่ากันทุกขวด ปล่อยให้ละลาย เข้ากัน

จึงนำมาวัดค่าด้วยกระดาษลิตมัสหรือวงวัด ถ้าผลออกมาในช่วงใดมีค่า pH อยู่ระหว่างหรือใกล้เคียงกับ 6.5-8.5 ก็สามารถกำหนดจำนวนปูนขาวต่อน้ำหนักดินโดยประมาณ เพื่อลดกรดในดินที่เลี้ยงปลาออกมาได้ แล้ววัดค่าให้ได้ pH ตามต้องการ แล้วคำนวณหาต่อน้ำหนักดินทั้งหมดของบ่อปลา กับปริมาณปูนขาว

2.7 บ่อปลาเก่า จะต้องสูบน้ำให้แห้ง ทำการตากบ่อให้แสงแดดเป็นตัวฆ่าและตัดวงจรของโรคปลา ลอกเลนตกแต่งกันบ่อ การตากบ่อจะใช้เวลาประมาณ 7-10 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมของบ่อที่อยู่ร่วมกับคอกสุกร ในบ่อเก่าจะต้องใส่ปูนขาวในอัตรา 1 ก.ก./เนื้อที่ 1 ตารางเมตร เพื่อทำลายศัตรูของปลาและฆ่าเชื้อโรคปลาด้วย แล้วพรวนดินกลับเพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์

3. การปล่อยน้ำเข้าบ่อ

น้ำที่ใช้เลี้ยงปลาต้องจัดสนิท มีค่า pH ประมาณ 6.5-8.5 เช่นเดียวกับค่า pH ของดิน และเติมน้ำผ่านตะแกรงตาละเอียดเพื่อป้องกันปลาชนิดอื่นที่ไม่ต้องการ แผลกปลอมเข้ามาในบ่อ เนื่องจากสภาพดินของบริษัท เป็นกรดมาก และมีธาตุอาหารในดินน้อย ในขั้นต้นจึงปล่อยน้ำให้สูงประมาณ 20-30 ซม. แล้วใส่ปุ๋ยมูลสุกรหรือของเสียที่ได้จากแก๊สชีวภาพในปริมาณ 400 ก.ก./ไร่ หรือ 1,600 ตารางเมตร ทั้งไร่ประมาณ 4-5 วัน น้ำจะเริ่มเป็นสีเขียวขึ้นเพราะเกิดแพลงตอนและไรน้ำ ซึ่งเป็นธาตุอาหารปฐมภูมิ (Primary Production) ที่สำคัญต่อสัตว์น้ำ แล้วค่อยเพิ่มน้ำให้ได้ระดับ 1 เมตร ทั้งไร่อีกประมาณ 2-3 วัน จึงปล่อยลูกปลาลงไป เมื่อเลี้ยงปลาโตขึ้นก็ค่อย ๆ เติมน้ำเพิ่มขึ้นแต่ต้องไม่เกิน 1.5 เมตร

4. พันธุ์ปลา

พันธุ์ปลาที่เลี้ยง เป็นปลาสวย เพราะเลี้ยงง่ายและทนทานต่อโรค และปลานิลที่สามารถแพร่พันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว พันธุ์ปลาที่บริษัท นำมาปล่อยจะซื้อจากแหล่งเพาะพันธุ์ปลา จังหวัดนครสวรรค์ เพราะเชื่อถือได้ พันธุ์ปลาที่ดีจะต้องแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีแผล ตาไม่บอด และไม่แคระแกรน

5. การปล่อยและอัตราการปล่อย

ลูกปลาสวายที่ปล่อยแต่ละบ่อควรมีขนาดไล่เลี่ยกัน ปกติมีขนาด 3-5 นิ้ว เพราะถ้ามีขนาดเล็กกว่า 3 นิ้ว จะเลี้ยงให้รอดตายยาก และถ้ามีขนาดใหญ่กว่า 5 นิ้ว ราคาแพงและตายได้ง่ายในขณะขนส่ง อัตราการปล่อย 6,000 ตัวต่อ 1 ไร่ (1,600 ตารางเมตร) หรือประมาณ 3-4 ตัวต่อ 1 ตารางเมตร ซึ่งทั่ว ๆ ไปจะปล่อยปลา 1-13 ตัวต่อ 1 ตารางเมตร ขึ้นอยู่กับปริมาณอาหารและความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ ส่วนปลาชนิดจะนำพ่อแม่พันธุ์ที่มีอยู่แล้วมาปล่อย เพราะมีการแพร่พันธุ์ได้ง่ายและรวดเร็วภายในระยะเวลา 1-2 เดือน

6. อาหารและการให้อาหาร

เมื่อลูกปลายังมีขนาดเล็กมากควรเลี้ยงในบ่ออนุบาล โดยให้อาหารหลักจำพวกกากรำเสี้ยคลุกมูลสุกรสด รำสด (อัตราการเจริญเติบโตขึ้นอยู่กับขนาดและจำนวนของปลาที่เลี้ยง ฤดูกาล เวลาที่ให้กินอาหาร ปริมาณการให้อาหาร และลักษณะอาหาร ซึ่งคุณสมบัติอาหารที่ดีใช้เลี้ยงปลาต้องเป็นอาหารลอยน้ำ ไม่ละลายน้ำได้ง่าย และอุณหภูมิจะมีผลต่อการเลี้ยงปลา ถ้าอุณหภูมิต่ำมาก ปลาจะกินอาหารได้น้อยหรือไม่กินอาหารเลย) โดยทั่วไปเลี้ยงปลา 6,000 ตัวต่อการเลี้ยงสุกร 40 ตัวในพื้นที่ 1 ไร่ หรือ 1,600 ตารางเมตร จึงจะสมดุลพอดี การให้มูลสุกรแก่ปลาจะให้ 2 ครั้ง คือ ในตอนเช้า 8.00 น. เลี้ยงด้วยมูลสุกรสด และในตอนบ่าย 14.00 น. เลี้ยงด้วยกากรำเสี้ย แต่ถ้ามีมูลสุกรสดเพียงพอจะงดการให้กากรำเสี้ย ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 12 ถึง 15 เดือน จะมีน้ำหนักประมาณ 1-1.50 กิโลกรัม มีอัตราการสูญเสียประมาณ 50% และมูลจากสุกร 1 ตัว ในเวลา 1 ปี จะเปลี่ยนเป็นเนื้อปลาได้ประมาณ 100 กิโลกรัม

7. การทำความสะอาดบ่อ

ต้องหมั่นทำความสะอาดบ่อเสมอ เก็บผักพืชที่ขึ้นในบ่อออกให้หมด เพื่อให้ปลา มีช่องว่างในการหายใจ ถ้าไม่ขจัดออกปลาอาจตายหรือเจริญเติบโตช้าลง นอกจากนี้ยังเป็นที่อาศัยของสัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษ เช่น งู ซึ่งจะอันตรายต่อปลาได้

๘. โรคปลาและการรักษา บริษัทฯ ไม่ประสบปัญหาเรื่องโรคปลาเนื่องจาก

๘.๑ พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยง คือ ปลาสวาย มีความทนทานต่อการเกิดโรค

๘.๒ คาดว่าในอาหารสุกรจะมียาผสมเจือปนอยู่ เนื่องจากระบบการย่อยอาหารของสุกรยังไม่สมบูรณ์ทีเดียว คือ จะมีอาหารประมาณ 20% ที่ยังไม่ได้รับการย่อยเลย ขับถ่ายออกมากับมูลสุกร ทำให้มูลสุกรมียาเจือปนอยู่ด้วย และเมื่อปลากินมูลสุกรเข้าไปจะทำให้มียาอยู่สะสมในตัวปลาเท่ากับ เป็นการป้องกันการเกิดโรคของปลา

ปัญหาการเลี้ยงปลาสวายและปลานิล

๑. ปัญหาเรื่องอาหาร การใช้มูลสุกรสดเลี้ยงปลานั้น มูลสุกรจะละลายน้ำก่อนที่ปลาจะกินหมด ซึ่งทำให้ปลาที่เลี้ยงได้รับอาหารไม่เต็มที่ และทำให้น้ำเสียได้ง่าย เนื่องจากมูลสุกรละลายน้ำทำให้เกิดแหล่งตอนพีชมากเกินไป น้ำจึงขาดออกซิเจน เป็นอันตรายต่อสุขภาพปลาได้ ดังนั้นจึงควรนำมูลสุกรตากแห้งก่อนที่จะนำมาใช้เลี้ยงปลา ซึ่งทำให้ปลาเจริญเติบโตเร็ว แต่ปรากฏว่าในทางปฏิบัติบริษัทฯ ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากต้องใช้แรงงานมาก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้แพร่เชื้อไปยังสุกรที่เลี้ยง ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียหายแก่บริษัทมาก บริษัทฯ จึงต้องใช้มูลสุกรสดเลี้ยงปลา

๒. ปัญหาเกี่ยวกับระบบการถ่ายเทน้ำของบ่อปลา

๒.๑ ปัญหาระบบการถ่ายเทน้ำในบ่อปลา บริษัทฯ ชุดบ่อปลาโดยไม่ได้วางผังการจ่ายน้ำและการระบายน้ำ จึง เป็นปัญหาในการระบายน้ำต่าง ๆ เข้าและออกจากบ่อปลา ซึ่งในปัจจุบันบริษัทฯ ใช้วิธีเติมน้ำเข้าบ่อโดยถ่ายจากบ่อหนึ่งไปยังอีกบ่อหนึ่ง โดยเฉพาะน้ำในบ่อที่มีสีเขียวมากแทนการระบายน้ำออกหมด ดังนั้นหากเกิดน้ำเสียพร้อมกันหลายบ่อ การระบายน้ำออกจะมีปัญหาว่าจะขังทิ้งไว้ที่ใด ถ้าระบายไม่ได้ต้องนำไปเก็บในบ่อปลาบ่อใดบ่อหนึ่ง จะทำให้บ่อปลาบ่อนั้นใช้ประโยชน์จากการเลี้ยงปลาไม่ได้

2.2 บริษัท ไม่ได้วางแผนการขยายการชุดบ่อปลา จึงทำให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยากในการขนส่งเคลื่อนย้ายอาหารและการจับปลา ทั้งนี้เพราะบริษัท มุ่งขจัดมูลสุกรอย่างเดียว

การผลิตอาหารสุกร

อาหารสุกรที่มีคุณภาพดี หมายถึงอาหารที่มีคุณค่าทางด้านโภชนาการอย่างครบถ้วนตามความต้องการของสุกรในแต่ละรุ่นและแต่ละสภาพ ซึ่งจะต้องทำให้สุกรเจริญเติบโตเร็ว อัตราการแลกเนื้อต่ำ คุณภาพซากดี และต้นทุนค่าอาหารต่ำ

สำหรับบริษัท อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรมีทั้งซื้อจากแหล่งภายนอกและทำการผลิตเอง อาหารที่ซื้อจากแหล่งภายนอกได้แก่อาหารสำเร็จรูปชนิดเม็ดซึ่งใช้สำหรับเลี้ยงสุกรอ่อนแรกคลอดจนถึงลูกสุกรที่มีขนาดน้ำหนัก 15 กิโลกรัม อาหารชนิดนี้บริษัท ไม่สามารถผลิตเองได้เพราะไม่มีอุปกรณ์การอัดเม็ด ส่วนอาหารสุกรชนิดอื่น ๆ ได้แก่อาหารสุกรอุมท้อง อาหารสุกรเลี้ยงลูก อาหารสุกรเล็ก อาหารสุกรรุ่น และอาหารสุกรใหญ่ บริษัท สามารถผลิตได้เอง โดยซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ จากแหล่งภายนอกที่เชื่อถือได้ นอกจากนี้บริษัทยังได้กำหนดสูตรพรีเม็กซ์ ซึ่งประกอบด้วยวิตามินและแร่ธาตุ ซึ่งเป็นส่วนผสมอาหารสุกร และว่าจ้างบริษัทผู้ผลิตที่เชื่อถือได้ทำการผลิตให้

จุดมุ่งหมายในการผลิตอาหารสุกรเองของบริษัท

1. เพื่อควบคุมการเลือกใช้อย่างถูกต้อง เนื่องจากสภาพการเลี้ยงภาวะการเกิดโรค สุขภาพสุกรและอื่น ๆ ของแต่ละฟาร์มมีความแตกต่างกัน ดังนั้นบริษัทจึงเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2. เพื่อควบคุมการผลิตสุกรทุกขั้นตอน เป็นต้นว่าการกำหนดสูตรอาหาร การกำหนดสูตรพรีเม็กซ์ และการผสมอาหารเอง ทำให้ควบคุมปัจจัยทางด้านอาหารได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นเมื่อมีปัญหาด้านการผลิตสุกร บริษัท จึงสามารถวินิจฉัยได้อย่างถูกต้องว่าเกิดจากปัจจัยทางด้านอาหารหรือปัจจัยอื่น ๆ

3. ต้นทุนค่าอาหารที่ผลิตเองจะต่ำกว่าราคาอาหารที่ซื้อจากแหล่งภายนอก โดยเฉพาะบริษัทได้ถือหลักการลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำมากที่สุด โดยตรงไว้ซึ่งคุณภาพ ถึงแม้ว่าภาวะตลาดวัตถุดิบจะมีราคาสูงและหายาก การผลิตอาหารเองจะให้ผลคุ้มค่า น่าพอใจ

4. การผสมอาหารเองจะได้คุณภาพตามที่ต้องการ เช่น ต้องการให้สุกर्म รุปร่างลักษณะดี ไม่อ้วน หลังแอ่น ท้องหย่อนยาน เป็นต้น การผลิตอาหารเองตามสูตรที่กำหนดจะทำให้ได้โครงสร้างและคุณภาพดังต้องการ

ส่วนประกอบของอาหารสุกर्म

คุณค่าทางโภชนาการของอาหารสุกर्मก็เหมือนกับอาหารที่สัตว์อื่น ๆ ต้องการ คือ อาหารจำพวกพลังงาน โปรตีน แคลเซียม ฟอสฟอรัส กรดอะมิโน และอื่น ๆ คุณค่าทั้งหมดรวมอยู่ในวัตถุดิบต่าง ๆ ที่นำมาผสมเป็นอาหารสุกर्मซึ่งประกอบด้วย

1. อาหารที่ให้พลังงาน ได้แก่ ข้าวโพด ปลายข้าว ฯลฯ ใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารสุกर्मในปริมาณ 0-80%
2. อาหารจำพวกโปรตีน ได้แก่ กากถั่วเหลือง และปลาป่น ใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารสุกर्मประมาณ 0-25% และ 0-5% ตามลำดับ
3. อาหารทดแทน ได้แก่ รำข้าวขาว และรำสกัดที่ใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารสุกर्मประมาณ 0-30% และ 0-20% ตามลำดับ ซึ่งใช้ทดแทนปลายข้าวและข้าวโพดในกรณีที่มีราคาถูกกว่า
4. อาหารประเภทแคลเซียมและฟอสฟอรัส ได้แก่ ไตแคลเซียมฟอสเฟต มีส่วนประกอบของแคลเซียมประมาณ 29% และฟอสฟอรัสประมาณ 17% ส่วนกินูนจะมีแคลเซียมอย่างเดียวประมาณ 38%

๕. ไลซีนและเมทไธโอนีน ซึ่งเป็นอミノแอซิดสังเคราะห์ เนื่องจากคุณค่าของอミノแอซิดในวัตถุดิบไม่แน่นอน จึงนิยมเติมอミノแอซิดสังเคราะห์บริสุทธิ์ดังกล่าวลงไปทดแทน และการใช้อミノแอซิดสังเคราะห์ในอาหารเป็นการลดต้นทุนการผลิตอาหาร โดยลดระดับของโปรตีน ๒% และเพิ่มสารดังกล่าวทดแทนไป โดยที่ไม่ได้ทำให้ประสิทธิภาพในการเจริญเติบโตลดลง

๖. วิตามินและแร่ธาตุต่าง ๆ

๗. ยาปฏิชีวนะและสารเร่งการเจริญเติบโตอื่น ๆ

ชนิดของอาหารสุกร

อาหารที่บริษัทผลิตเองแบ่งออกเป็น ๕ ชนิด คือ

๑. อาหารสุกรเล็ก มีโปรตีนในอาหาร 17-18% ใช้เลี้ยงสุกรเล็กน้ำหนักตั้งแต่ 15-30 กิโลกรัม ตามมาตรฐานการใช้อาหารสุกรเล็กประมาณ 4๔ กิโลกรัม

๒. อาหารสุกรรุ่น มีโปรตีนในอาหาร 15-16% ใช้เลี้ยงสุกรรุ่นน้ำหนักตั้งแต่ 30-60 กิโลกรัม ตามมาตรฐานการใช้อาหารสุกรรุ่นประมาณ ๕๖ กิโลกรัม

๓. อาหารสุกรใหญ่ มีโปรตีนในอาหาร 1๓-14% ใช้เลี้ยงสุกรใหญ่น้ำหนักตั้งแต่ 60-100 กิโลกรัม ตามมาตรฐานการใช้อาหารสุกรใหญ่ประมาณ 150 กิโลกรัม

๔. อาหารสุกรแม่พันธุ์เลี้ยงลูก มีโปรตีนในอาหาร 16-17% ใช้เลี้ยงแม่สุกรเลี้ยงลูกในช่วง 1 สัปดาห์ก่อนคลอดจนถึงหย่านม (หลังคลอด 28 วัน)

๕. อาหารสุกรแม่พันธุ์อุมท้อง มีโปรตีนในอาหาร 14-15% ใช้เลี้ยงสุกรแม่พันธุ์อุมท้อง สุกรแม่พันธุ์ผสมหรือหลังหย่านม และสุกรพ่อพันธุ์

สูตรอาหารสุกร

ในการผสมอาหารให้ได้คุณค่าตามที่สุกรแต่ละขนาดต้องการ บริษัทจะกำหนดสูตรอาหารเปลี่ยนแปลงตามราคาวัตถุดิบ โดยเฉพาะวัตถุดิบที่สามารถทดแทนได้ การกำหนดสูตรในปัจจุบันจะใช้บริการทางคอมพิวเตอร์คำนวณ เพื่อให้ได้ผลที่รวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของวัตถุดิบ และสามารถประเมินผลว่าสูตรอาหารตรงกับความต้องการของสุกรหรือไม่ ในการกำหนดสูตรอาหารบริษัทฯมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. เลือกใช้วัตถุดิบที่มีราคาถูก มีคุณภาพปราศจากการปลอมปน หาง่าย สะดวกในการจัดซื้อ และประหยัดค่าขนส่ง
2. เลือกวัตถุดิบที่นำมาใช้ที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และไม่เสื่อมคุณภาพง่าย
3. รสและกลิ่นชวนกิน สารเป็นพิษในวัตถุดิบที่เกิดจากกรรมวิธีการผลิต จะต้องน้อยที่สุด
4. การผสมอาหารต้องให้ได้ขนาดและความต้องการแต่ละประเภทและขนาดของสุกรที่เลี้ยง
5. อาหารจะต้องมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโต แก่ร่างกายของสุกรได้เร็ว อัตราการแลกเนื้อต่ำ และคุณภาพซากสูง

อุปกรณ์การผลิตอาหารสุกร

ในการผลิตอาหารสุกร บริษัทามีอุปกรณ์ในการผลิตอาหาร คือ

1. เครื่องบดอาหาร ใช้บดวัตถุดิบที่เตรียมก่อนเข้าผสมในเครื่อง วัตถุดิบที่ใช้บด ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ปลายข้าวขาว ปลายข้าวเหนียว และกากถั่วเป็นต้น เครื่องบดมีกำลังการผลิต 1-1.2 ตันต่อชั่วโมง ใช้มอเตอร์ 15 แรงม้า และใช้ไฟฟ้า 3 ระบบ
2. เครื่องผสมอาหารมี 2 เครื่อง คือ เครื่องผสมอาหารแบบแนวนอนและแนวตั้ง คือ
  - 2.1. เครื่องผสมอาหารแบบแนวตั้ง เป็นเครื่องแบบเก่า ชนิดเกลียวเดี่ยว มีมอเตอร์ 20 แรงม้า สำหรับสำรองใช้เวลาเครื่องผสมอาหารแบบแนวนอนเสีย สามารถผลิตได้ครั้งละ 2 ตัน ใช้เวลาในการผลิต 45 นาที
  - 2.2. เครื่องผสมอาหารแบบแนวนอน เป็นชนิดแบบเกลียว มีทั้งเกลียวนอกและเกลียวใน มีมอเตอร์ 10 แรงม้า สามารถผลิตได้ครั้งละ 1 ตัน ใช้เวลาในการผลิต 3-5 นาที

ขั้นตอนการผสมอาหารสุกร

การดำเนินงานการผสมอาหารของบริษัทฯ มีขั้นตอนดังนี้

1. วัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบอาหารสุกรจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ เช่น เเปอร์เซนต์โปรตีนและคุณค่าทางอาหารอย่างอื่น ๆ ที่สงสัย เพื่อประกอบการกำหนดสูตรอาหารก่อนทำการผสม
2. บดวัตถุดิบบางชนิดด้วยเครื่องบดวัตถุดิบก่อนมีการผสม เช่น ข้าวโพด กากถั่วเหลือง และปลายข้าวเมคใหญ่
3. ชั่งวัตถุดิบแต่ละชนิดตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ให้แน่นอนก่อนเข้าเครื่องผสม
4. ฟอสฟอรัส* ยา และสารเคมีอื่น ๆ ที่เป็นส่วนประกอบจำนวนเล็กน้อยในสูตรอาหาร ต้องนำมาผสมกับข้าวโพดบดหรือวัตถุดิบที่มีปริมาณมากก่อน เพื่อคลุกเคล้ากระจายอย่างทั่วถึงในอาหารทั้งหมด
5. เวลาที่ใช้ในการผสมอาหารต้องแน่นอนตามคำแนะนำวิธีการใช้เครื่องผสมอาหาร กล่าวคือ เครื่องผสมแบบแนวตั้งต้องใช้เวลา 45 นาที และแบบแนวนอนใช้เวลา 3-5 นาที ถ้าใช้เวลาในการผสมอาหารสั้นกว่าที่กำหนดไว้จะทำให้การผสมอาหารไม่ทั่วถึงกัน อาหารที่สุกรกินเข้าไปจะมีคุณภาพแตกต่างกัน ถ้าใช้ระยะเวลาในการผสมอาหารยาวกว่าที่กำหนดไว้จะทำให้เกิดการแยกตัวของวัตถุดิบที่มีน้ำหนักมากจะตกตะกอนอยู่ข้างล่าง และวัตถุดิบที่มีน้ำหนักเบาจะลอยตัวอยู่ข้างบน อาหารที่ผสมออกมาจะมีคุณค่าแตกต่างกัน นอกจากนี้ทำให้เสียค่าไฟฟ้าและค่าแรงมากขึ้น
6. เมื่อผสมอาหารเสร็จ ต้องทำการตรวจสอบคุณภาพอาหารที่ผสมแล้วว่าตรงตามสูตรอาหารหรือไม่ โดยการสุ่มตัวอย่างจากการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงสูตรอาหาร เพื่อตรวจสอบเปอร์เซนต์ของโปรตีนและแคลเซียม ฯลฯ

อาหารที่ผสมเสร็จจะบรรจุใส่กระสอบ และนำไปใช้เลี้ยงสุกรวันต่อวัน ปกติบริษัทฯ จะสำรองอาหารไว้ประมาณ 2 วัน แต่ไม่ควรเกิน 5 วัน เนื่องจากหากเก็บไว้นานอาจได้รับความชื้นทำให้คุณภาพอาหารเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจะต้องหมั่นเวียนการใช้

* ฟอสฟอรัส ประกอบด้วยวิตามินและแร่ธาตุต่าง ๆ

อาหารให้เหมาะสม โดยใช้สีทำเครื่องหมายในแต่ละรุ่นที่ผลิตไม่ให้สับสนในการใช้ นอกจากนี้การเก็บอาหารที่ผสมแล้วจะต้องระมัดระวังความชื้นโดยเก็บไว้ในที่มีอากาศแห้ง เป็นต้น

ปัญหาการผลิตอาหารสุกร

1. ปัญหาในการจัดซื้อวัตถุดิบ

1.1 วัตถุดิบมีราคาแพง เนื่องจากแรงriebในการจัดซื้อเพื่อให้ทันต่อการผลิตอาหารจึงไม่สอบถามราคาวัตถุดิบจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีราคาต่ำกว่าก่อน จึงทำให้การผลิตอาหารมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าที่ควรจะเป็น

1.2 คุณภาพวัตถุดิบต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ และไม่สม่ำเสมอ ได้แก่

1.2.1 ปลาป่น มีการปลอมปนกับขี้ไก่และยูเรีย

1.2.2 ถั่วเหลืองมีคุณภาพต่ำ สุกเกินไป หรือไม่ค่อยสุก

1.2.3 ข้าวโพดมีสารพิษจากเชื้อราเจือปน

2. ปัญหาในการผสมอาหารสุกร

2.1 วัตถุดิบไม่ได้ตรวจสอบคุณภาพก่อนเข้าเครื่องผสม

2.2 ไม่ตรวจสอบความพร้อมในการทำงานของเครื่องผสมและทำความสะอาดก่อนทำการผสมอาหารครั้งต่อไป

2.3 ไม่ผสมพรีมิกซ์ ยา และสารเคมีอื่น ๆ กับอาหารที่มีส่วนประกอบจำนวนมากก่อนเข้าเครื่องผสมทำให้ส่วนประกอบดังกล่าวผสมไม่ทั่วถึง

2.4 การชั่งน้ำหนักวัตถุดิบคลาดเคลื่อน

2.5 ละเลยการดูเวลาในการผสมอาหาร ทำให้เวลาการผสมคลาดเคลื่อนจากที่กำหนด

2.6 วัตถุดิบบางชนิดที่มีเม็ดโตไม่บดก่อนเข้าเครื่องผสม

2.7. วัตถุดิบบางชนิดต้องคลุกเคล้าผสมก่อนเข้าเครื่องเพื่อไม่ให้คุณภาพเสื่อมเร็ว เช่น คลุกน้ำมันกับกากตัวเหลือง ถ้านำไปคลุกกับวัตถุดิบอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสม เช่น ปลายข้าว จะเกิดการฟองตัว เก็บไว้ได้ไม่นาน

2.8. ไม่ตรวจสอบคุณค่าอาหารย้อนกลับ เช่น จำนวนโปรตีน จำนวนแคลเซียม เมื่อทำการผสมอาหารเสร็จแล้ว

3. ปัญหาในการจัดเก็บวัตถุดิบต่าง ๆ ปริมาณ และอาหารที่ผสมเสร็จแล้ว ในบางครั้งจัดเก็บโดยไม่ระมัดระวังอากาศชื้น ทำให้อาหารเสื่อมคุณค่า

การผลิตก๊าซมีเทน

มูลสุกรนอกจากจะใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงปลาในบริษัทแล้ว ยังนำมาผลิตก๊าซมีเทนในรูปของพลังงาน คือ

1. ใช้ในการหุงต้มอาหารวันละ 3 มื้อ เพื่อเลี้ยงพนักงาน 70 คน
2. ใช้ในการหุงต้มซากสุกรตาย สุนัขตาย เพื่อเลี้ยงปลาในบริษัท

ต่อไป

3. ใช้จุดเครื่องดีเซลสูบน้ำ
4. ใช้อัดเข้าตะเกียงเจ้าพายุให้แสงสว่างในบริษัท

ขั้นตอนการผลิตก๊าซมีเทน

1. ชุดบ่อขนาดกว้าง 3 เมตร ยาว 16 เมตร ลึก 1 เมตร ส่วนหัวและท้ายบ่อชุดบ่อเล็ก ๆ เทคอนกรีตเรียกว่าบ่อพักมูลสุกร (บ่อนำมูลสุกรเข้า) กว้าง 3 เมตร ยาว 3 เมตร ลึก 0.50 เมตร และชุดบ่อนำมูลสุกรออก สำหรับเก็บตะกอนกามูลสุกรออกมาหลังจากผ่านขั้นตอนการผลิตก๊าซแล้ว ซึ่งกว้าง 3 เมตร ยาว 3 เมตร ลึก 2 เมตร ข้อสังเกตบ่อนำมูลสุกรออกจะลึกกว่าบ่อนำมูลสุกรเข้า เนื่องจากต้องการให้มูลสุกรไหลออกมาได้อย่างสะดวก

2. ใส่ลูกยาง Red-Mud Plastic ที่สั่งซื้อจากไต้หวัน มีขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 16 เมตร สูง 1.5825 เมตร มีปริมาตร 50 ลูกบาศก์เมตร สามารถจุมูลสุกร 40 ลูกบาศก์เมตรลงในบ่อ

3. ตักมูลสุกรจากคอกสุกรขุนใส่ในบ่อพักมูลสุกรวันละ 300 กิโลกรัม และใส่น้ำประมาณ 200 ลิตร มูลสุกรจะไหลจากบ่อพักมูลสุกรผ่านท่อเข้าไปในลูกยาง จะทำปฏิกิริยาเกิดก๊าซออกมา ก๊าซจะเดินผ่านท่อ Plastic ที่อยู่บนลูกยางไปสู่เตาไฟหรือจุดที่ใช้ประโยชน์ ส่วนกากมูลสุกรที่เหลือหลังจากจุดกำเนิดก๊าซแล้วจะไหลออกจากลูกยางในจุดตรงกันข้ามกับทางเข้าไปสู่บ่อเกรอะ (บ่อนำมูลสุกรออก) และจะนำไปใช้เป็นปุ๋ยใส่พืชต่อไป ก๊าซที่ได้จากมูลสุกรดังกล่าวประมาณ 15 ลูกบาศก์เมตร และเหลือกากมูลสุกรประมาณ 25 ลูกบาศก์เมตร

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย